

Dolet

LIST ŽENSKOG ĐAČKOG DOMA SPLIT
BROJ 19, GODINA 2015.

19

IZDVAJAMO:

**Malena mjesta srca
moga
Alternativa
One mijenjaju svijet**

Polet

Ženski đачki dom Split

Ćiril-Methodova 26

HR – 21000 Split

tel: 021/ 420 507

fax: 021/ 486 632

internet adresa:

www.zenskidjackidom-split.hr/

e-mail:

zenski-djacki-dom@st.htnet.hr

UREDNIŠTVO

Mentorica

Đurđica Kamenjarin, prof.

Učenice

Ivona Ćorić, Tamara Gašpar,

Iva Krilić, Silvija Mlikota, Tea Pešo,

Jasmina Tokalić, Tina Tomašić

SURADNICI

Ravnateljica

Vera Biočić, prof.

Odgajateljice:

Daria Sladojević, dipl.uč. i Vlatka

Vladilo, prof.

Medicinska sestra

Marina Bauk

Učenice:

Katija Barbir, Marina Čavka,

Antonija Grljušić, Magdalena

Mauko, Vita Oreb, Marija Petrović,

Anđela Samardžić

FOTOGRAFIJE

Učenice i odgajateljice

LEKTURA

Zorana Granić, dipl.uč.

TISAK

Dalmacija papir, Split

travanj 2015.

ZA NAKLADNIKA

Vera Biočić, prof., ravnateljica

NASLOVNICA

Vrime o' ruzine, Vlatka Vladilo

Dragi čitatelju,

Vrime o' ruzine je naziv fotografije na naslovnici. Što je vrijeme, koliko nam znači? Za što imamo vremena, za što nemamo? U kakvom vremenu živimo, što nas čeka, čemu se nadamo? Tko su nam uzori? Što se usudimo sanjati?

Vrata su stara, krakun je načelo vrijeme, pojela ružina. Ali ona i dalje stoje. Vremenu i promjenama usprkos.

Tijek života u Ženskom đачkom domu ima vlastiti ritam. Generacije se izmjenjuju, vrijeme prolazi.

Početak školske godine rezerviran je za nove učenice. Snalaženje, odvajanje od obitelji, prilagodba, nostalgija, učenje novih pravila. Život po novim pravilima. Uzburkani osjećaji: uzbuđenje, nesnalaženje, suze, strah, očekivanje, radost. Tijekom školske godine uči se i živi: tolerancija, uvažavanje, poštovanje, kompromis.

Uči se život. Uz knjigu, na pedagoškoj radionici, uči se u Kviskoteci, na Karaokama i Balu pod maskama, uči se na LiDraNu. Na putovanju, uz projekte vršnjačke edukacije NZJZ SDŽ i s Udrugom MoSt. Uči se u Kreativni, na folkloru, plesu i dramskoj grupi, uči se pjevajući u klapi i trenirajući rukomet i stolni tenis. Učimo zajedno, rastemo zajedno.

Kraj školske godine rezerviran je za maturantice. Za one koje su uspješno prošle putem domskog života, uz put naučile. Odlaze spremne za nove puteve. Ispraćamo ih svečano, onako kako se dame ispraćaju: s ružom, suzom, ponosno.

Svoje želje, osjećaje i razmišljanja izražavamo fotografijom, slikom, poezijom.

Predstavljamo vam stranice našega truda. Ne, nije bilo lako, ali ako je lako nije vrijedno!

Uredništvo

Zar već?

Zar je već prošla godina od Poleta 18? Već novi broj?

Puno se toga dogodilo u našem malom Ženskom đlačkom domu. U rujnu su nam došle nove učenice raširenih očiju i plaha pogleda. Ispratili smo Kviskoteku i Karaoke, osjetile atmosferu adventa u Zagrebu, maškarale se za Bal pod maskama. Prošla je još jedna Domijada, a već smo u iščekivanju i pripremama za ovogodišnju, sudjelovale smo na LiDraNu i drugim projektima.

Sve te događaje, i neke koje sam možda izostavila, zabilježila su prva pera Doma pod budnim okom svoje mentorice.

Iz broja u broj Polet je bolji i bogatiji, kako u sadržajnom tako i u tehničkom smislu. Rezultat je to entuzijazma i predanog rada mladih novinara koji uz školske i druge obveze pronalaze vremena i volje za još jednu obvezu.

Hvala im na tome i čestitam na Poletu 19.

Ravnateljica
Vera Biočić, prof.

Sadržaj

Na početku bijaše riječ	3	Vrijeme	24
Novotarije	4	Alternativa	26
Domski dani	6	Preporuke	28
Projekti	10	Kreativna sirena	31
Malena mjesta srca moga	12	Put putujem	32
Ljudi koji nadahnjuju	16	Zemlje daleke	34
One mijenjaju svijet	18	Umjetnost	36
Maturantice	20	Poezija	38

Biti ili ne biti?

Pitaju se prvašice: Jasmina Tokalić i Ivona Čorić

Danas je teško razlikovati se od drugih. Razlog tome najčešće je strah da ćemo biti ismijavani od okoline. Kako bi se uklopili počinjemo se ponašati drugačije. Tome se duboko protivim jer smatram da je svaki čovjek jedinstven (moja knjiga iz biologije se slaže sa mnom 😊) i da se moramo zalagati za ono u što vjerujemo do kraja. Također ne smijemo izrugivati tuđa vjerovanja i stvari koje oni vole. Pogotovo ih tjerati da vole isto što i mi. Zašto bih tjerala nekoga da sluša istu glazbu kao i ja, ako je ne voli? Ili, zašto bi to netko učinio meni? Zašto bih to radila da bi se svidjela nekome? Prikrivati svoj ukus zbog nekoga nije u redu, kao ni mijenjanje sebe radi uklapanja u društvo. Jer to društvo očito nije pravo za mene, već trebam pronaći osobu/osobe s kojom/kojima imam slične ukuse. Znam ljude koji su promijenili izgled, čak su se i kao osobe promijenile, kako bi se uklopile u društvo. I znam da mi se to nikada neće sviđati. Oni su, kada su krenuli u srednju školu, postali suprotnost onoj osobnosti iz osnovne škole. Neki ne shvaćaju da je u redu imati različite ukuse, pa se prisiljavaju da im se sviđaju stvari koje im se zapravo ne sviđaju.

U redu je biti drugačiji, u redu je ne voljeti sve što drugi vole. Nije u redu ne prihvaćati druge.

Biti promijenjen zbog okoline ili ne?

Jasmina Tokalić

Svaki je čovjek različit, ima svoja razmišljanja, tjeskobe, patnje, žute minute. U tome je ljepota ovoga svijeta. A ja se pitam: kakva osoba želim biti, kakva ću postati? Želim biti dobra. Što znači dobra? Mislim da je dobra osoba ona koja je spremna pomoći svima, bio netko siromah ili bogataš, zao ili dobar, lijep ili ružan. Nekima su bogatstvo i novac važniji od dobrote. Netko će reći da je biti dobar isto što i biti lijep i društven. Ali, prije nego što upoznam osobu ne mogu suditi je li dobra ili ne. To je greška koju često radimo. Mogu li nekoga suditi po odjeći koju nosi? Po glazbi koju sluša? Po financijskom stanju, ili nečemu sličnom?

Poznajem jednu jako dobru osobu. Zrelo razmišlja, ne traži u ljudima loše, čak i u onim zlima pronalazi nešto dobro. Zbog takvog razmišljanja ona je meni dobra.

Ponekad je teško izreći glasno svoje tjeskobe, patnje, žute minute. Koji put, dok govorim, nemam osjećaj sigurnosti, onaj tko me sluša ne razumije me. Zapravo me ne čuje, ne razumije što govorim. Ja tada iznesem svoje osjećaje na papir.

Kako vrijeme prolazi na svako pitanje dobivam odgovor. Ali, prošlo je dosta vremena od kada tražim odgovor da li reći svoje mišljenje ili ne? Biti slobodan ili ne?

Ivona Čorić

Fotografije s pedagoških radionica Adaptacija, rujan/listopad 2014.

Adaptacija

Prvi je dan škole, a ja još nisam primljena u Ženski đački dom. Lista čekanja?! Polako sam gubila nadu. Jedan poziv je vratio sreću u moje srce. Bio je to poziv ravnateljice. Zove na upražnjeno mjesto. Nemoćna misija, kako se do tada činilo, postala je stvarnost. Počeo je moj život u Splitu.

Preživjela sam prvi tjedan. Sljedeći je bio teži. Bez prijatelja. Tako usamljena. Trudila sam se biti jaka, razmišljati o boljoj budućnosti. Treba proći još jedan tjedan i onda sljedeći vikend idem kući.

U Domu je počeo program Adaptacija. Pitala sam se što li je to? Hoće li mi to pomoći? To su zapravo sastanci novih učenica. Upoznavanje: međusobno, s novom sredinom, s novim pravilima. Na prvom sam se sastanku osjećala kao jedini stranac u prostoriji. Sve su djevojke zapravo bile stranci, ali bile su opuštenije od mene. Ili su meni tako izgledale. Imale su prijateljicu uz koju su se držale. A ja sama. Iz tjedna u tjedan sve sam nestrpljivije iščekivala Adaptaciju. Naime, ritam održavanja Adaptacije je jednom tjedno. Upoznala sam različite djevojke, njihova razmišljanja, želje, očekivanja. Strah od nove sredine polako je blijedio. Druženjem smo učile o Splitu, njegovoj povijesti, snalaženju po gradu, upoznale djelatnike, učili o pravilima. Eh, a tek pravila, uh koliko ih ima!

Program Adaptacija trajao je sedam tjedana. Brzo je prošlo. Sada mi fali. Na kraju sam dobila uvjerenje da sam adaptirana. Zapravo je čudno to i pomisliti. Nastavljam se boriti da se uklopim, da budem prihvaćena. Između sto pedeset djevojaka nije lako naći neku koja mi je slična. Upravo sam to naučila na Adaptaciji, nema osobe koja je ista kao ja, bogatstvo je u različitosti. Ali, uvijek postoji netko kome se mogu povjeriti.

Ivona Ćorić

Domijada - školska godina 2013./2014.

Regionalna domijada

U sportskom dijelu sudjelovali smo sa stolnim tenisom koji je osvojio 2. mjesto, te s rukometom koji je osvojio 1. mjesto.

U području kulture predstavili smo se s:

- dramsko-recitatorskom grupom: scenski prikaz *Copy-paste*, 2. mjesto i recital *Netko me voli* Mia Hržić Vulić,
- plesnom grupom, *Vanity*, 3. mjesto,
- folklornom grupom, koreografijom *Dok ja dojdem v Međimurje*, 1. mjesto,
- klapom koja je nastupila s dvije pjesme: *Divojka je ružu brala* 1. mjesto i *Sagradit ću kuću*,
- novinarskom grupom i domskim listom *Polet* br.18.

U kategoriji multimedije Kreativ@ se predstavila instalacijama: *Prijestolje* i *O tempora o mores* – 1. mjesto, te u kategoriji primijenjena umjetnost rukotvorinom *Vješalice*.

Državna domijada se održala u Baškom Polju. Kreativ@ je izložila pobjedničku instalaciju *O tempora o mores*, rukometašice su osvojile 2. mjesto, a folklorašice zasluženo 1. mjesto i titulu državnih prvakinja. Bravo za djevojke iz folklora, odgajateljicu Majdu Barada i stručnu voditeljicu, Brunu Čondić.

Doživljaj Domijade

Svake godine održavaju se natjecanja među domovima. Tko najbolje pokaže umijeće i najviše zadivi sudce na Regionalnoj domijadi, ima kartu za Državnu domijadu. A ona se svake godine održava u nekom drugom mjestu. Ove smo godine otišli u Baško Polje. Pred nama su bila tri obećavajuća dana: dobro društvo, još bolja zabava. Smještaj u Baškom Polju baš i nije bio po našem ukusu: smeđa voda iz slavine, gmižući i leteći sustanari. Na otvaranju susreli smo mlade iz svih krajeva Lijepe Naše. Osjetile smo neku posebnu bliskost, kliknuli na prvu – ta svima nam je zajedničko što živimo u domovima. Tijekom dana održavala su se sportska natjecanja, navečer nastupi kulturnih sekcija. I naravno, zabave. Naš Ženski đачki dom predstavile su mnoge sekcije, a najbolje od svih bile su djevojke iz folklor.

Ovogodišnja Domijada nije imala natjecateljski karakter što nas je oslobodilo osjećaja napetosti i pružilo dobru zabavu.

Nama prvašicama bilo je lijepo iskustvo i veliki poticaj za budući rad kako bismo i sljedeće godine osigurali sebi mjesto na Domijadi.

Anita Vukelja i Nikol Jerković

Fotografije s Domijade: Folklorišice Ženskog đачkog doma s trenericom Brunom Čondić, Rukometna ekipa s odgajateljicom Vlatkom Vladilo i trenericom Antonijom Jurić, Mladost učeničkih domova RH na okupu, Ekipa Ženskog đачkog doma Split, Dramska skupina s odgajateljicom Dariom Sladoević, Klapa Ružmarin i odgajateljica Vlatka Vladilo, Izloženi radovi sekcije Kreativ@

Kalimero

Utraganju za zabavom i razbijanjem domske svakodnevice ove smo godine predstavljale 5. odgojnu skupinu na Kviskoteci. Mučile su nas brige kako prevladati visinsku razliku u igri Ples s narančom (razlika je nekih 15 cm u korist Marijane), ali... izazov smo pretvorile u poticaj. I krenule u potragu za štiklama. Sa što većom potpeticom. Ždrijež je na izvlačenju donio još jedan izazov. Veći od visinske razlike. Izazov je bila 4. odgojna skupina s kojom smo se natjecale u kvalifikacijama. One su prošlogodišnje pobjednice. Konkurencija je jaka. Na prvom nam je mjestu bila dobra zabava, a tek onda pobjeda. Uz malo sreće i PUNO ZNANJA došle smo do finala. Podrška na putu do pobjede bile su djevojke iz odgojne skupine koje su nas srčano bodrile, navijale, nosile transparente. U finalu smo se našle s trećom i šestom odgojnom skupinom. Bilo je napeto. Borba čvrsta i nemilosrdna. Ali, bolje uvijek pobjeđuju!). Pobjeda je bila slatka – doslovno. Svi smo se na kraju zasladili tortama. Njami.

Anita Vukelja i Marijana Vladislavić

Pobjednice Anita Vukelja i Marijana Vladislavić

Natjecateljice Kviskoteke

Karaoke i božićna priredba

Gdje je počelo? Ne znam! Kada, kako, zašto? Ne znam! Što bih ja trebala znati o Karaokama i božićnoj priredbi u Ženskom đlačkom domu. U početku me nije ni zanimalo, pa nisam ni istraživala. Ali, slušajući priče djevojaka, osjetila sam njihovu radost pri iščekivanju Karaoka. Pomislila sam da bi moglo biti nešto zanimljivo. Ubrzo me obavijestila odgajateljica Daria da će nastupiti i dramska grupa. Od tog trenutka nestrpljivo sam čekala dan za Karaoke i božićnu priredbu. Dočekala sam ga. Priče koje sam čula nisu mi uspjele dočarati ono što sam sama vidjela. Natjeca-

lo se šest parova. Publika je bila glasna, uživale smo zajedno pjevajući. Veliku ulogu u programu je imala dramska sekcija, čiji sam član. Izvodile smo skeč koji je do suza nasmijao sve prisutne. Prije nastupa sam imala tremu. No sve je brzo prošlo. Poslije svakog nastupa pljesak je bio jači i jači. Nemoguće je opisati koliko je pozitivne energije bilo u dvorani. Kroz cijeli Dom i susjedstvo odjekivali su naš smijeh i pjesma. Osjetila sam povezanost među djevojkama.

Shvatila sam što nam znače Karaoke. Možda će sljedeće godine biti još bolje. Nisam vidovita i ne mogu vam reći, ali znam da jedva čekam.

Ivona Ćorić

Za tonskim pultom odgajateljica Daria Sladoević i voditeljica Maja Sladoja

Andrea Mlikota i Marija Tereza Murina

Jelena, kraljica maškara

Bal pod maskama

*„Obuci staru krinolinu i prebaci bijeli šal,
ja ću svirat violinu i bit će maskenbal.“*

Teška industrija, Život je maskenbal

Svi ponekad poželimo biti nešto drugo. Na jedan dan postati netko drugi, netko bolji, lošiji, smješniji, čudniji, jednostavno drugačiji. Živimo za dane kada možemo postati bilo što.

Skidamo jednu a stavljamo drugu masku. Čovjekova je vječna težnja da iz svoje kože uskoči u neku drugu barem na kratko.

U domu, tradicionalno, uživamo u maškarama.

Bal pod maskama održao se 17. veljače 2015. Prvu nagradu za pojedinačnu masku osvojila je Jelena Škaro u haljini *Eko lady*. Prvo mjesto za najbolju grupnu masku osvojile su: Ana Čičak i Antonela Doljanin za masku *Wreckig ball*.

Bal pod maskama, veljača 2015.

Nešto ću ti reć' – projekt vršnjačke edukacije

Suradnja Ženskog đачkog doma i Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije započela je 2014. godine slučajnim dogovorom odgajateljice Ljiljane Buljubašić i psihologinje Nastavnog zavoda Davorke Kovačić Borković. Prijedlog psihologinje, da se naše učenice uključe u projekt vršnjačke edukacije, koji za cilj ima promicanje zdravih stilova života, upoznavanje s činjenicama koje mogu doprinijeti zdravom razvoju pojedinca, sprječavanje zlorabe sredstava ovisnosti, te naposljetku „rad na sebi“, jednoglasno je prihvaćen na Odgajateljskom vijeću.

U veljači 2014. godine započeli smo s radionicom na temu *Samopoštovanje*. Uslijedilo je još pet radionica u prostorijama Nastavnog zavoda na kojima su se obrađivale teme: *Donošenje odluka*, *Utjecaj medija*, *Internet*, *Ovisnosti* - pušenje, alkohol, marihuana, *Odgovorno spolno ponašanje*, a učenice – edukatorice svaku su od tih radionica prenosile svojim vršnjakinjama tijekom sastanka odgojnih skupina.

Osim pedagoških radionica, održane su i dvije demonstracije. Povodom Dana žena ugostili smo *Judo klub* iz Kaštela. *Judaši* su pokazali neke od samoobrambenih vještina. Nakon toga su nam u goste stigli policijski službenici iz Odjela za prevenciju i službe za sigurnost cestovnog prometa, i održali predavanje o važnosti odgovornog ponašanja u prometu. Zanimljivije od predavanja - učenice su imale priliku isprobati tzv. *pijane naočale* koje pokazuju stanje vida nakon konzumiranja određene količine alkohola.

Timski rad, najvažnija komponenta suradnje, bio je maksimalno izražen i pridonio je uspješnom realiziranju projekta. U kratko vrijeme, ali s puno volje i zajedničkog rada, snimili smo film o projektu te pripremili prezentaciju samog projekta koja se održala u Gradskoj knjižnici Marka Marulića, u svibnju 2014. Zadovoljstvo projektom su izrazile sve učenice koje su sudjelovale, kao i voditeljice projekta:

Davorka Kovačić Borković, Josipa Glavaš, Roberta Matković i Branka Jurčević Zidar.

Davorka Kovačić Borković: „U projekt smo krenule s pozitivnom energijom. Iz radionice u radionicu smo se osjećale sve bolje. Veselile smo se svakom novom dolasku cura i njihovim reakcijama. Nakon svake radionice nas je pratilo dobro raspoloženje i ushit. ... nadam se da ovo nije kraj i da ćemo se nastaviti družiti u sličnom ambijentu i s ovim i novim dragim curama.“

Josipa Glavaš: „Svaki projekt vas izgrađuje i nauči nečemu, ali ovaj je na neki način poseban. Najviše zbog ljudi koji u njemu sudjeluju. Neki od njih su stari suradnici i uvijek se veselite nastavku suradnje, a neki su novi. I upravo ti novi vas iznenade zbog svog elana i entuzijazma koji onda i vas motivira na daljnji rad.“

Roberta Matković: „Kada smo započeli s projektom nismo znali što nas čeka. Iz radionice u radionicu smo rasli, mi i oni, naš odnos. Koliko su cure učile od nas, govorim za sebe, ja sam još više učila od njih.“

Branka Jurčević Zidar: „Projekt je za mene bio izvanredno iskustvo, jer se radi s mladim curama. Brzo smo se sprijateljile i bilo mi je iznimno drago raditi s njima.“

Učenice:

Barbara Protrka: „Na radionicama smo naučile puno novih stvari o sebi i drugima, i bilo je super gledati kako su naše vršnjakinje zainteresirane kada mi vodimo radionicu.“

Josipa Budimir: „Raspoloženje na radionicama je bilo odlično i teme su bile bliske nama.“

Anđela Katavić: „S voditeljicama smo ostvarile super odnos. Imale smo osjećaj kao da ih dugo poznajemo.“

Nikol Jerković: „Naučila sam dosta o sebi, kako se ponašati u određenim situacijama. To mi je bilo najdraže.“

Marijana Vladislavić: „Ostvarila sam nova prijateljstva.“

Nelena Marinović: „Za projekt *Nešto ću ti reć'* sam čula od svojih prijateljica i jedva se čekam priključiti dogodne.“

Odgajateljica Vlatka Vladilo, prof.

Sudionici projekta Vršnjačke edukacije

Idealima protiv nasilja

Ženski đачki dom i udruga MoSt već duže vrijeme surađuju na suzbijanju sve učestalije pojave različitih oblika nasilja među mladima. Upravo dobra suradnja dovela je i do partnerstva u projektu *Idealima protiv nasilja*. Kroz projekt je ostvareno partnerstvo Ženskog đачkog doma s udrugom MoSt, kazalištem Playdrama te Školom likovnih umjetnosti iz Splita. Suradnja se razvija i sa svim sudionicima, posebice srednjim školama na razini cijele županije, Savjetom mladih grada Splita i Savjetom mladih Splitsko-dalmatinske županije, vijećem za prevenciju, Debatnim klubom Pravnog fakulteta, Nastavnim zavodom za javno zdravstvo te različitim udrugama mladih. Projekt *Idealima protiv nasilja* ima za osnovni cilj senzibilizirati i poticati aktivno uključivanje mladih u sprječavanju nasilja i poticanju tolerancije. Podciljevi projekta bazirani su na potrebi povezivanja svih sudionika u zajednici u promicanju pozitivnih vrijednosti:

- potaknuti mlade na aktivno uključivanje u sprječavanju nasilja
- afirmirati kulturu dijaloga i tolerancije
- poticati suradnju svih dionika na prevenciju nasilja među mladima te rizičnog ponašanja mladih

- promicati pozitivne vrijednosti i kvalitetno provođenje slobodnog vremena

Projekt se realizira kroz različite aktivnosti partnera. Kazalište Playdrama će odigrati četiri predstave *Omladini o idealima*. Nakon svake predstave organizira se diskusija/debata na kojima moderatori potiču mlade na raspravu o idealima, poštivanju različitosti i toleranciji.

Uz superviziju Debatnog kluba Pravnog fakulteta Split udruga MoSt provodi malu školu govorničtva i debate za zainteresirane učenike srednjih škola te završno natjecanje sudionika na temu nasilja, tolerancije, prevencije i represije.

Sav promotivni materijal projekta te idejno rješenje za akciju *Tolerancije* putem društvenih mreža osmišljava kreativni tim učenika i profesora Škole likovnih umjetnosti.

Ženski đачki dom participira sa šest kreativnih, a udruga MoSt sa šest pedagoško-psiholoških radionica za svoje korisnike u cilju kvalitetnog provođenja slobodnog vremena i poticanja tolerancije i nenasilnog rješavanja sukoba. Radionice se naizmjenično održavaju u prostorima Doma i Udruge. Tijekom radionica učenice Doma i štićenici udruge Most uživaju u zajedničkom druženju i kvalitetnom provođenju slobodnog vremena.

Odgajateljica Daria Sladojević, dipl.uč.

Suradnja s udrugom MoSt

Bačinska jezera

Tamo gdje zoru sunce budi jednim pogledom, gdje je voda modra, tamo gdje se patke u jatima provlače kroz šaš i travu ostavljajući za sobom nemir te božanstvene ljepote... Tamo je moj dom. U Dubrovačko-neretvanskoj županiji, nedaleko od Ploča, nalaze se Bačinska jezera. Sedam jezera kao sedam najljepših bisera nalaze se, jedno pored drugog. Okupani suncem sjaje se poput pozlaćene staze. Sladinac, Očuša, Podgora, Plitko, Šipak, Crniševo i Vrbnik zovu se već stoljećima. Svako od njih ima svoju priču.

Sladinac već sto tri godine jedan tunel čuva. Kroz njega voda iz jezera u žuboru istječe u more. Ljeti je to mjesto puno zelenila i života.

S desne strane na prijelazu iz Sladinca u Očušu nekada je bio ljetni kamp. Ljeti bi tamo bile kolone šatora, glazba bi svirala do kasno u noć. Sada je tamo samo stari, napušteni restoran.

U samom srcu tog zemaljskog raja na površinom najvećem jezeru Očuši nalaze se tri otočića. Na samo jedan se nogom može stati dok drugim dvama dna prekriva voda. Jednini prohodan otočić nosi ime Otok ljubavi. Za vrijeme ljetnog kampa bio bi skrovište za zaljubljene. Na njemu se nalaze dva izvora: Očuša i Suša. Izvor Očuša obiluje pitkom vodom dok je Suša uvijek isušen.

Na jezeru Podgora nalazi se tunel dug dva kilometra i sto metara. Ručno je prokopan 30-ih godina 20. stoljeća

Podgoru i Plitko spaja mali kanal nazvan Mali safari. Ova jezera stanište su kornjačama, zmijama, pticama, a ni prekrasni lopoči i lokvanji ne mogu izmaknuti oku.

Plitko je dobilo ime po svojoj plitkoći jer je dubine tek četiri-pet metara. Uz njegovu obalu mogu se vidjeti konji, magarci, ovce i ostale domaće životinje.

Od Plitkog do Šipka se mora proći kroz mnoštvo manjih i većih, gušćih i rjeđih kanala.

Jezero Šipak je dobilo ime po istoimenom selu smještenom nad njim. Ovo jezero je značajno jer se na njemu nalazi izvor Klokun koji vodom opskrbljuje gradove i sela.

Podgora, Plitko i Šipak se od Očuše nalaze na istoku, Sladinac na jugu, dok su Crniševo i Vrbnik na zapadnoj strani.

Crniševo je najdublje jezero, pedeset dva metra. Nekoliko metara od dna tog jezera je slana voda. Jezero je dobilo ime po svojoj neobično tamnoj boji.

Vrbnik je jezero izdvojeno od ostalih. Cijelo je okruženo kopnom, pa se do njega ne može doći čamcem. Nekada su oko njega rasli dugački redovi vrba.

Ovo mjesto se ne može dočarati ni slikom ni riječju. Mora se doživjeti i proživjeti.

Za mene je ovo najljepše mjesto na svijetu i ni za što ga ne bih mijenjala!

Iva Krilić

Moje selo Bačina – foto Iva Krilić

Baška Voda

Živim u malenom, ali posebnom mjestu. Nekada naselje težaka i ribara, trgovaca i pomoraca, Baška Voda je izrasla u suvremeno turističko mjesto sa svim obilježjima mediteranskog gradića. Iznjedrila je mnoge osobe hrvatskog političkog i medijski eksponiranog života: TV novinarka i voditeljica Tončica Čeljska, političari - Ivo Josipović, Mate Granić, Jure Radić.

No, bez obzira na političare i *celebrityje*, za mene je Baška Voda mjesto s velikom dušom.

Mjesto u kojem svatko pronađe nešto za sebe, bez obzira na uzrast.

Ljeti je jedno od najposjećenijih mjesta Hrvatske u koje dolaze mnoge zvijezde i zvjezdice, od sportskih reprezentativaca, glumaca, pjevača, pa čak i jedan saudijski princ. Posjetitelji, osim u moru i kristalnim plažama uživaju u povijesnim znamenitostima.

Prva javna građevina u Baškoj Vodi je crkva sv. Lovre iz 18. stoljeća, građena na temeljima antičke građevine. Samo stotinjak godina kasnije sagrađena je crkva sv. Nikole u neoromaničkom stilu. Baška Voda se ponosi i dvjema značajnim muzejskim zbirkama u staroj jezgri mjesta: arheološkom zbirkom i bogatom malakološkom zbirkom. Tu su još i u kamenu isklesane glave domaćih žena na kući autora Zane Jurišića, brončani spomenik poginulima u Drugom svjetskom ratu, te moderni spomenik *Hrvatska jedra* na Puntinu.

Na baškovodskim plažama, koje su jedne od najdužih u Hrvatskoj, ljetni dani ispunjeni su podmornicama, padobranima, „južnjačkom utjehom“, a noći koncertima, folklorom, ribarskim večerima. Veselo je

i na Praznik rada kada program proslave počinje ranom zorom, a završava kasno noću: uz pjesmu i hranu ne manjka zabave za sve uzraste poput hodanja po lojavoju gredi, alke u karijoli, utrke konobara, utrke magaraca, potezanja konopa.

Meni je ipak najljepša zimi. Bez buke automobila, dok su ulice puste, prazne, hladne. Umjesto korača turista, po njima vjetar raznosi lišće. Tada snažno osjećam njenu ljubav, gostoljubivost. Ona poziva i radosno prima u zagrljaj svoje Baškovodane rasute po svijetu. A oni joj se rado vraćaju jer „ma kakav bio moj rodni prag, on mi je ipak mio i drag“ (Čopić, Branko. 2008. *Ježeva kućica*. Naša djeca. Zagreb.).

Silvija Mlikota

Slatine

Slatine su malo mjesto na samoj punti otoka Čiovo. Mjesto broji oko 1000 stanovnika, s tim da je više starih, nego mladih. Sve kuće nalaze se na sjevernoj strani otoka koja gleda na Kaštela i Split. Ima sve potrebne sadržaje za ugodan život kao što su: škola, vrtić, ambulanta, pošta, dućan, pekara, kafići.

Slatine su poznate po dvjema stvarima: prvo su patade (što bi književno rekli krumpir), a drugo je crkva Gospe od Prizidnica.

U čast patadama, o blagdanu sv. Lucije 2014. godine prvi put je održana *Fešta o' patade*. Mještani su okitili svoje traktore patadama i u povorci se provozali Slatinama.

Crkva Gospe od Prizidnica je jedina građevina koja se nalazi na južnoj strani otoka s pogledom na Šoltu i Brač. Osnovali su je poljički svećenici glagoljaši u 16. stoljeću. Danas se, uz župnika, za nju brine obitelj Nakir. Moja pokojna baka je rođena Nakir i njene pjesme

još i danas su izložene u toj crkvi. Također su izloženi križevi Marina Nakira kao i makete brodova Tomislava Nakira, dvaju samoukih umjetnika iz Slatina.

Magdalena Mauko

Tiho hodam pored kuća

Tiho hodam pored kuća koje nanizane uz more piju valove i osluškuju krikove galeba. Njihovi zidovi dišu, dah miriše na lavandu i pelješke dame. Prozori su se skrili iza visokih palmi i vrata su vječito zatvorena jer čuvaju sjećanja na minula vremena.

Tiho hodam pored kuća koje žive, i pjevaju i šute. Svaka od njih pjeva svoju pjesmu: žalosnu ili sretnu, tihu ili glasnu. Glasovi se odbijaju o grudi svetog Ilije koji najbolje zna priču Orebića. Gdje su nekoć gusari grabili bogatstvo, a danas se ljuljaju barke. Gdje su se nekada šetale dame, a danas se igraju djeca. Geta, kao dragulj skrivena, uvijek mirna, oaza za mlade ljubavnike gdje se priča i smijulji cijelu noć. Tiho hodam pored kuća. Najednom me probudi veličanstvena zvonjava Gospe od Anđela koja prati i čuva svoje mornare. Taj je samostan zaista u oblacima. Na obronku svetog Ilije, okrunjen selima, pod nogama mu more. Čujem molitvu staroga fratra, barjaci se vijore, a iz sveg se glasa ori Gospina pjesma. Tiho hodam kroz sela. Prati me pjesma ptica i cvrčaka. Na livadama koze pasu travu i osluškuju svaki zvuk. Stare kuće su nastanili pauci. Krovovi im se spuštaju pod teretom prošlosti, a srebrne mreže pucaju ne bi li ih držale. Uspomene, tko će njih zadržati? Tko ih može skupiti, kao da su kakve masline koje su odavno opale sa stabala ili posljednje

bobice grožđa? U dvorima su usnule mačke. Sunčaju se na jesenskom suncu i ponekad naćule uši, čuvši zvuk traktora ili igru djeteta, ili pak koju psovku koja preleti s livade na livadu. Gurića selo - moj biser. Čujem oca gdje s bakom priča u vinogradu, čujem majku i brata. Čujem i vidim ono što nitko osim mene ne može. Sjećam se starog djeda, njegovih crnih očiju i naborana lica. Vremena kada smo brat i ja bili jedina djeca u selu. Fali mi. Sada mi sve fali i dođe mi da jednoga dana sjednem u autobus i više se nikada ne vratim u Split - ubrzan, nepoznat, neusklađen grad.

Pada noć. Noći su ovdje neopisive. Šuma je sada samo sjena, zavjesa od borova i čempresa. Čuje se zavijanje čagljeva, huk sove ili ćuka. Ljudi u svojim stoljetnim kućama odmaraju i idu na počinak. Orebić odozgo izgleda kao da je ispunjen krijesnicama, a kada se na nebu konačno pojave zvijezde oni skupa zaigraju igru. Igru svjetala. Tiho hodam pored kuća. Moje malo mjesto je usnulo, a ja ga svom snagom želim zagrliti. Kada nešto izgubiš, ili se od toga na neko vrijeme odvojiš, tek onda vidiš koliko ti je vrijedno. Jer, to nije neka nevažna sitnica, to vuče i siječe, želi rasparati i dušu i um ... Dok se ne vratiš.

Antonija Grljušić

Ja i moj vijaž u Split

“Luški materinski govor postoji od kad je luškega svita. Recimo tamo od samega početka XIX. stoljeća, kad su se u Luku, tadar dobota praznu valu, počeli doseljivat prvi Lučani.”

Marko Berković

Gropi i konopi - foto Vita Oreb

U ;)

Tako i u mojem životu, od kad god san se rodila pa do dan danas govorin po luški. Po cile dane san užala čakulat s prijateljima, s mojun cilun famijun, su svima meštrima u skuli, na peškariji s babun, u butizi, ispid crikve, ma su svima čejadima koje poznat. Tako san van jan, judi moji, punih petnajest godišć, sve dokli nisan morala partit pu Splita. Nisan van ja nimalo htela počat iz moje lipe Vale, ma je vajalo. Female su čakule po zidićima, ne grin više potkupjat masline, ne navišćivan prid Božić, ne vodu me više ni barba ni brat u lozje, ma njanci u bjušće. Svaki dan dokli prohodin priko ovo movjenega Splita projde mi kroz glavu ono bokun bile griže iz Proizda, i ona ruzinava kolona na vrhu od rive i kajici što se gungju na pulentadi. Na momenat mi se prištampa kako da san tamo, levant mi gropa vlase, kalebi kriču iznad koće i mater čujin di me krida s punistre. I taman kad mi se sve vrati, kad se svega sitin prene me truba od vapura što je čapa abrivu, taman se mola od kraja, išaća je, a da mi je počat š njin.

Vita Oreb

One mijenjaju svijet

Malala Yousfzai je pakistanska učenica koja je nedavno napunila 17 godina. Čini li se kao djevojčica sa sasvim običnim životom? Ona to zasigurno nije.

Malala je aktivistica za prava djece i najmlađa dobitnica Nobelove nagrade za mir (2014. godine).

Malala je iz grada Mingore u pokrajini Swat, gdje su lokalni talibani tada zabranili djevojčicama da pohađaju škole. Kada je imala 12(!) godina napisala je blog, pod pseudonimom u kojemu je opisala svoj život pod okupacijom talibana, i svim njihovim planovima. Isto ljeta, BBC je napravio dokumentarac i nominirana je za Nagradu od strane Desmonda Tutua koji je i sam aktivist.

9. listopada 2014., Malala je krenula na autobus kada ju je čovjek pitao za ime, a onda izvadio pištolj i pucao tri puta u nju. Jedan metak ju je pogodio na lijevu stranu čela, prošao ispod kože i onda ušao u rame. Dobila je hitnu pomoć u Pakistanu i kasnije u Engleskoj.

No, tada tek nastupa Malalina ljudskost i dobrota. Nije se predomislila niti šutjela u strahu od talibana, već se nastavila boriti za prava djece, što čini i danas. UN je izdao peticiju u njeno ime, koristeći slogan *Ja sam Malala* zapovijedajući da sva djeca svijeta budu u školama do kraja 2015. Isto tako, Malala je osvanula na naslovnici časopisa *Time*, *Top 100 najutjecajnijih ljudi svijeta*, što je uistinu i zaslužila.

Napisala je knjigu *Ja sam Malala*.

Janica Kostelić je jedina žena koja je osvojila četiri zlatne medalje na Olimpijadi u disciplinama alpskog skijanja, a druga skijašica na svijetu koja je pobijedila u svih pet disciplina u jednoj sezoni (nakon Petre Kranberger). 2007. godine je objavila da više neće skijati, a kao glavni razlog navela je brojne probleme sa ozljedama u svojoj skijaškoj karijeri.

Tegla Loroupe, kada je bila mlada, svako jutro je morala trčati 10 km do škole, i tako je razvila ljubav prema trčanju. Željela je postati profesionalna trkačica, no otac joj je neko vrijeme zabranio trčati jer „to ne priliči jednoj dami“. Ipak, Tegla Loroupe, trkačica na duge staze, bila je prva afrička žena koja je pobijedila na New York City maratonu i oborila mnoge svjetske rekorde. Sada posvećuje mnogo vremena humanitarnim aktivnostima preko svoje zaklade za mir.

Jasmina Tokalić

Luka Ritz

Luka posvećujem ti sljedeće riječi, jer si ostavio trag svjetla nad mrakom kojim smo pokriveni.

Tko je Luka Ritz? Tko je bio? Tko je želio postati?

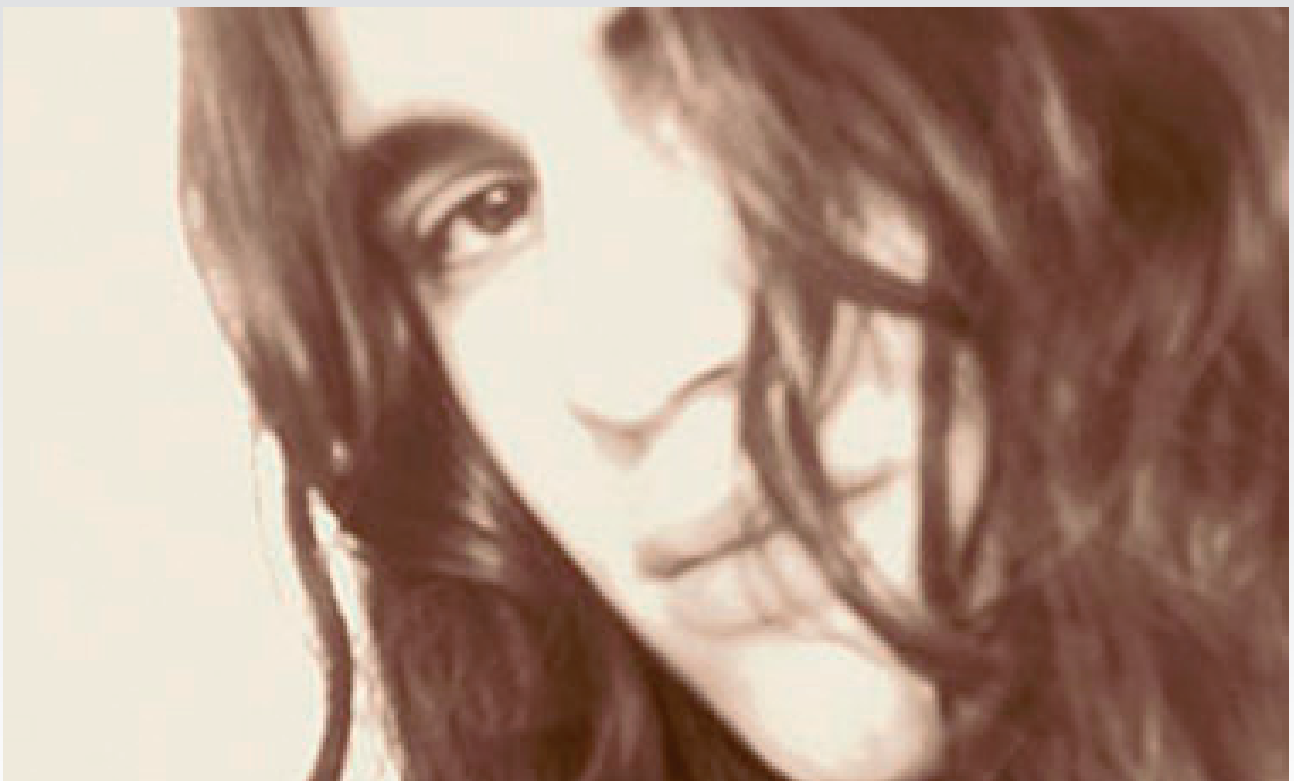
O njemu su napisani brojni članci, snimljeni filmovi, ispričano nebrojeno priča. No, koliko god sam o njemu znala uvijek sam imala dojam da ne znam ono bitno. Jer, znam tko je on. Znam o njegovom životu. Znam tko su mu bili prijatelji, tko njegova prva ljubav, tko ga je nasmijavao. Znam što ga je činilo sretnim. Znam gdje je izlazio, u kakvoj je glazbi uživao. I znam kako je otišao. Tu priča staje. Nema naslova o tragu koji je Luka ostavio, jer to ne prodaje olovne papire. Ali, Luka nije samo smrt. Nije samo nasilje. Samo crnilo. Luka je puno više od toga.

Luka je čovjek. Kakva banalna rečenica. Ali pustite misli da vam je ponove još jednom. Zaboravili smo da je Luka bio maturant pun snova, želja. Da se često gubio u masi surovog grada. I da ste ga baš vi, možda nekada sreli bez da ste obratili pažnju. Bez da ste ga i pogledali. Ili ste ga možda primijetili pa ste s podsmijehom prošli pokraj mlade lude koja želi biti *rock and roll* zvijezda. Osamnaestogodišnji mladić. Glavna preokupacija: cure i glazba. Uživao je u životu. Želio je da njegova slika puni naslovnice. I punila je. Samo ne onako kako se nadao. Sada, kada ste shvatili da je Luka mogao biti bilo tko od vaših prijatelja, ili čak i

vi sami, osjećate li težinu različitosti? Osjećate li da je alternativna glazba zapravo način života? I da način na koji živite može smetati ljudima oko vas? Ne mora to nužno rezultirati nasiljem. Ali, hajde, promislite. Barem ste jednom primijetili kako vas netko u autobusu čudno gleda zbog načina na koji ste odjeveni. Ili ste osjetili šaputanja među drugim curama. U takvim situacijama mogli smo nešto naučiti od Luke. Dvije stvari zapravo, ali potpuno suprotne. Luka nikada nije direktno ostavio poruku, ali njegova priča jest. Poruka koja se sama od sebe nametala bila je kako se ne isplati truditi biti drugačiji, treba se uklopiti. Stopiti s masom. Imati slične snove. Završiti školu. Naći posao. Osnovati obitelj. Živjeti sigurno ... Ali pogledajte dublje. Luka je potakao građane da napokon shvate - NASILJE NIJE RJEŠENJE. Potakao je cijelu državu da razmisli o ljudima koji se skrivaju po ulicama. Živio je i umro za svoje ideale. No, borio se. Borio se za ono u što vjeruje. Sebe je jednom usporedio s oblakom koji je nakon dugog boravka u pustinji postao tek jutarnja maglica.

Kada su jutra teška, a život stvara pritisak izađite iz kreveta i pogledajte vani. Maglica će puziti blizu zemlje. Sjetite se Luke.

Tina Tomašić

“Ne možemo svi činiti velika djela, ali možemo činiti mala djela s velikom ljubavlju.”

blažena majka Tereza

Svi smo pozvani mijenjati svijet

Na satu vjeronauka, u drugom razredu osnovne škole, učili smo molitvu Anđelu čuvaru. Vjeroučiteljica je pričala da svatko od nas ima svog anđela čuvara koji je uvijek iza nas i koji nas čuva. Nas trinaest se u isti mah okrenulo, nadajući se da će iza sebe ugledati anđela u bijeloj odjeći, sa zlatnim uvojcima, okrunjenog blistavom aureolom. Nitko ga od nas, naravno, nije vidio. Ili jest? Možda je onaj dječak koji je sjedio iza mene bio moj anđeo čuvar. Možda je anđeo čuvar prijateljice Viki bio njen pokojni brat. Nitko nije ni mogao pomisliti da smo možda baš mi nečiji anđeli čuvari.

Osnovna škola kao da je trajala osam mjeseci, a ne osam godina. U nedjelju, 7. rujna 2014. svoje sam kofere unijela u sobu broj 18, u petu odgojnu skupinu odgajateljice Đurđice Kamenjarin. U početku je bilo teško. Teško se bilo prilagoditi, dva tjedna biti bez obitelji. Kroz nekoliko mjeseci se mnogo prijateljstava izgradilo, ali i srušilo, brže nego kula od karata. Polako smo zakoračili u prosinac, mjesec darivanja. Ponekad je tužno što se većina ljudi dariva samo u prosincu, jer gladne ljude na životu neće održati ono što pojedu u jednom mjesecu. Na sastanku odgojne skupine odgajateljica je novim djevojkama predstavila Carlosa iz Equadora, Perpetuu i Chartiru iz Tanzanije. Njih peta odgojna skupina bodri već sedam godina. Ove godine, kao i prethodne tri, školuje Chatiru, četrnaestogodišnjeg dječaka. Djevojke su se, proteklih godina, rado odazivale pozivu odgajateljice da izdvoje po pedeset kuna koje će njemu osigurati ono potrebno da sretnije živi. Bila sam iznenađena, štoviše, bilo mi je drago što ću sudjelovati. Chatira živi u potpuno drugačijem svijetu, u svijetu kakvog mi ne možemo ni zamisliti. U svijetu u kojem djeca, ako uopće i idu u školu, možda nemaju što jesti za doručak. “Obrazovanje je najmoćnije oružje kojim možemo promijeniti svijet,” rekao je Nelson Mandela. Tko zna? Možda dječak za kojeg sam izdvojila malo novca jednog dana postane uspješan znanstvenik, doktor, sportaš ili umjetnik? Upravo smo mi njegovi anđeli čuvari, njegove prijateljice, njegove sestre. Mi smo jednim malim korakom, možda samo malo, promijenili svijet. Chatirin svijet.

Svatko može promijeniti svijet, počevši od toga da mijenja sebe. Da se nasmiješi prodavačici u pekari, kuharici ili spremačici. Da nekome kaže dobar savjet

ili neku misao za poticaj. Ne smije nam biti teško pomoći, jer možda baš jednoga dana nama bude trebala pomoć. Jedino tako možemo promijeniti svijet. Svi smo pozvani.

Budi nečiji anđeo čuvar, ne samo u vrijeme blagdana, nego svaki dan, jer promijenivši svijet jednoga čovjeka promijenit ćeš i svijet jedne zajednice, a promijenivši svijet jedne zajednice, netko poslije tebe promijenit će čovječanstvo.

Antonija Grljušić

“U međuvremenu moram zadržati svoje ideale jer će možda doći vrijeme kada ću ih moći ostvariti.”

Anne Frank

Lea Deutsch, hrvatska Anna Frank

Lea Deutsch je bila najmlađa glumica zagrebačkog HNK između dva rata. Često su je nazivali čudom od djeteta i uspoređivali s holivudskom zvijezdom Shirley Temple.

Lea je rođena u Zagrebu 18. siječnja 1927. Umrula je u vagonu, na putu za Auschwitz. Dijete je Stjepana Deutscha, odvjetnika i Ivke Singer, školovane domaćice koja se aktivno bavila šahom. U kazalištu je počela glumiti s pet godina, debitiravši u predstavi *Graničari*. Uslijedile su uloge u predstavama *Pred zalaz sunca*, *Sestra Beatrice*, i mnoge druge. Lea je bila razlog zbog kojeg se odlazilo u kazalište, često je gostovala u radijskim emisijama, o njoj su pisale novine. Čak je pozvana da se preseli u Pariz i debitira na filmu, što je odbila. Kroz cijeli život podupirali su je starije kolege, poznati i priznati umjetnici: Tito Strozzi, Vika Podgorska, Hinko Nučić. U deset godina glume odigrala je sedamnaest uloga. Posljednji nastup ostvarila je u predstavi *Šahovska igra*, 15. ožujka 1941. godine.

Iste je godine osnovana Nezavisna Država Hrvatska, koja je donijela rasne zakone, prema kojima Lea više nije smjela glumiti, a ubrzo nakon toga ni ići u školu. Njen školski kolega i glumac, Relja Bašić u jednom se intervjuu prisjetio: „Znala je nepomično sjediti na klupi preko puta HNK-a, u malenom kaputiću s uzorkom riblje kosti, sa žutom Davidovom zvijezdom preko ramena, i satima buljiti u tu zgradu u kojoj je nekada bila zvijezda, a u koju više nije mogla ni ući.“

U nadi da će izbjeći progon, obitelj Deutsch prelazi na katoličanstvo, a otac Stjepan se skriva kao doktor u bolnici Sestara milosrdnica. Neuspjeli su i pokušaji da pobjegnu u Palestinu. Neko je vrijeme obitelj imala podstanara, mladića iz Hercegovine koji se ponudio spasiti je tako da je oženi. Majka nije dala dopuštenje jer je bila premlada. Lea je sa šesnaest godina uhićena i poslana u koncentracijski logor Auschwitz zajedno s mladim bratom Sašom i majkom. Bila je među onih dvadeset ljudi koji su umrli na putu za logor. U njemu su skončali majka i brat. Otac je neko vrijeme vjerovao da mu je obitelj spašena, a preživio je zahvaljujući liječniku dr. Pancu, koji ga je skrivao na Odjelu za razne bolesti, kojega su nacisti izbjegavali.

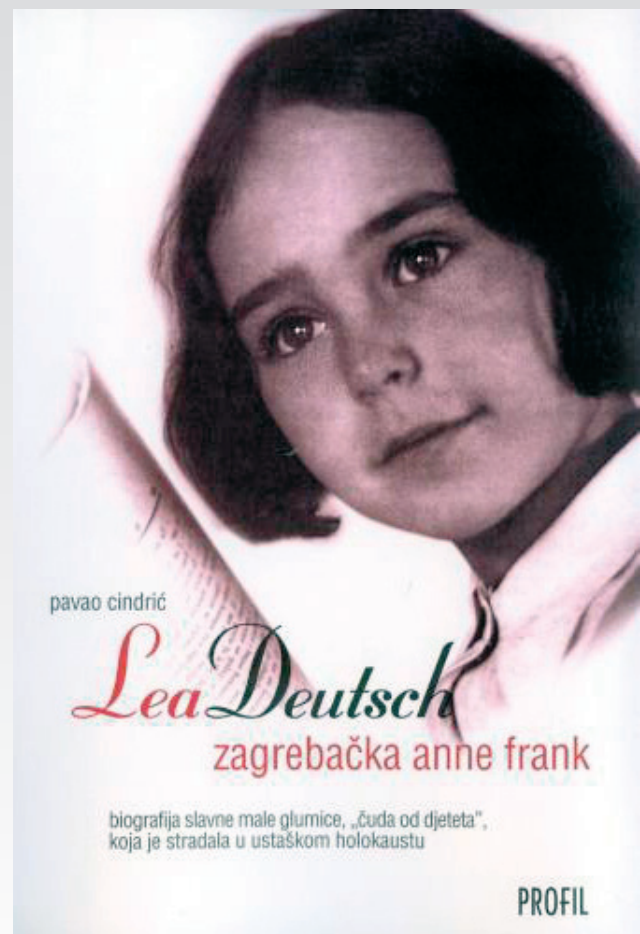
U spomen na Leu Deutsch židovska škola u Zagrebu je nosila njeno ime, Osnovna škola *Lauder – Lea Deutsch*. O djevojčici je 2011. godine snimljen bio-

grafski film *Lea i Darija*, redatelja Branka Ivande, te napisana biografija *Lea Deutsch – zagrebačka Anne Frank* autora Pavla Cindrića.

Zahvaljujući ocu Stjepanu Deutschu, njegovoj ljubavi prema kćeri i fotografiji sačuvano je mnoštvo slika iz privatnog života Lee, ali i iz svake predstave u kojoj je glumila.

U trenutku svoje smrti Lea je bila istih godina kao Anne Frank. Njena je sudbina, kao i Annina, postala simbol holokausta.

Antonija Grljušić

OPROŠTAJ S MATURANTICAMA

U ritmu domskog življenja, svibanj je mjesec maturantica. Svoju su srednju školu privele kraju. Čekaju ih snovi na nekom drugom jastuku, koraci na drugim stazama.

Pozdravljamo se s njima na svečanoj priredbi, ispraćamo ih pjesmom, plesom, ružama, zagrljajem.

1. odgojna skupina s odgajateljicom Daiom Sladoević

2. odgojna skupina s odgajateljicama
Zrinkom Šarić Mužinić i Zoranom Granić

*“Doviđenja, dragi, doviđenja;
ti mi, prijatelju, jednom bješe sve.
Urečen rastanak bez našeg htijenja
obećava i sastanak, zar ne?”*

Sergej Aleksandrović Jesenjin

4. odgojna skupina s odgajateljicama
Šteficom Tranfić Unković, Vlatkom
Vladilo, Jelenom Ćubić i Zoranom Granić

*Maturantice,
generacija 2014./2015.
sa odgajateljicama*

5. odgojna skupina s odgajateljicom
Đurđicom Kamenjarin

“Svi naši snovi se mogu ostvariti, ako imamo dovoljno hrabrosti da idemo za njima.”

Walt Disney

“Nije istina da ljudi prestanu slijediti svoje snove kad ostare. Oni ostare jer prestanu slijediti svoje snove.”

Gabriel Garcia Marquez

Usudim se sanjati

Kada sam krenula u prvi razred srednje škole bila sam drugačija osoba nego danas. Na svijet sam gledala naivnije i pozitivnije. Život u Ženskom đaćkom domu mi nije bio toliko problem kao što je danas. Gledala sam na ograničenja kao na nužno zlo. Danas, punoljetna maturantica, ta ograničenja smatram suludima. Kako vrijeme prolazi mišljenja se mijenjaju. Otkrivamo sebe, shvaćamo što želimo, što ne želimo, ne toleriramo više svoje slabosti ili pak puštamo ljudima da otkriju naše slabosti i da postanu jedna od naših slabih točaka.

Što sanjam? Da budem potpuno iskrena, kao maturantica i nemam baš toliko vremena za sanjarenje kao što sam imala prijašnjih godina. Sanjam dok se vozim autobusima, ili u sitne sate kada svi ostali spavaju. Sanjam more i zabavu, daleka putovanja na druge krajeve svijeta, mir i tišinu i sunčevu toplinu na mojim blijedim obrazima. Duge ljetne noći uz glasnu glazbu, masu vrućih, znojnih tijela kako se gibaju u zajedničkom ritmu, sanjam miris roštilja i note koje lepršaju po gitari, smijeh, okus zime na mojim smrznutim njezama, mrak. Sanjam i svoju budućnost. Nebrojeno puta sam je zamišljala. Nakon toliko zamišljanja shvatiš da i malena sitnica može potpuno promijeniti smjer budućnosti. Mislim da svi želimo biti netko, da naše postojanje utječe na izmučene mase svijeta. Me-

đutim, mladi smo ljudi. Većina nas ni ne zna tko smo zapravo, a kamoli da napravimo nešto vrijedno spominjanja nadolazećim generacijama, vrijedno toga da ljudi pišu knjige o nama, ili skladaju pjesme o našim veličanstvenim pothvatima. Možda zato toliko volim knjige, one imaju vlastitu realnost u kojoj je sve moguće. Život u kojem živimo, naša stvarnost je većinu vremena surova. Naša država je oguljena, naši životi su pali na minimum. Unatoč tome, usudujemo se sanjati i boriti za vlastitu budućnost, makar je doživjeli u tuđoj zemlji. Neću lagati, oduvijek sam željela živjeti u inozemstvu, putovati što češće i duže, biti svjetski putnik. U suštini, svi smo državljani svijeta. Otkud jednom čovjeku pravo da nametne granice drugom čovjeku i odredi što pripada njemu, a što drugome? Želim biti sve što mogu biti. Žao mi je ako to neću moći ostvariti u svojoj zemlji, ali ne odustajem od svojih snova, bez obzira koliko se teško borila za njih.

Sanjam dan kada će Hrvatska doseći razinu koju zaslužuje, kada će dobiti poziciju koja joj i više nego pripada. Sanjam stvarnost u kojoj smo svi sigurni. Realnost u kojoj nema potlačenih i odbačenih. Vrijeme kada će biti moguće s diplomom naći posao u svojoj državi. Vrijeme kada ću biti sretna i zadovoljna onim što imam.

Tamara Gašpar

Pitali smo maturantice:

Da možeš izabrati bend, pjevača/pjevačicu koji bi svirao/svirala, pjevao/pjevala na tvojoj maturanoj zabavi, koga bi izabrala?

Zrinka Marasović: Dejan Matić, jer volim njegove pjesme.

Tamara Gašpar: AC/DC, zato što su DIVNI!

Sara Marović: Oliver, jer je najbolji.

Anđela Čulin: S.A.R.S. Jedini i najbolji.

Barbara Protrka: Bijelo dugme. Volim njihove pjesme, nažalost rođena sam u generaciji koja nikada nije imala priliku prisustvovati njihovom koncertu.

Franka Martinić: Prljavo kazalište. Najdraži su mi.

Misliš li da si dobro iskoristila mogućnosti koje su se nudile u Ženskom đlačkom domu?

Zrinka Marasović: Moglo je i bolje.

Suzana Gojun: Pa i ne baš.

Anđela Delonga: Mislim da sam dosta propustila.

Barbara Protrka: U prvom i drugom razredu malo sam vremena provodila u Domu zbog obaveza u školi i na treninzima gimnastike. Kasnije sam se nastojala uključiti u sve što sam mogla. Smatram da sam dobro iskoristila ono što mi se nudilo.

Život u Domu u tri riječi...

Zrinka Marasović: Učenje, zabava, sloga.

Suzana Gojun: Naporan, zabavan, jedinstven.

Sara Marović: Nered, galama, spavanje.

Anđela Delonga: Buka, buka, buka.

Barbara Protrka: Prilagodba, uspomene, smijeh.

Franka Martinić: Težak, lijep, simpatičan.

Lucija Jažić: Srednja škola, nova sredina, nema privatnosti.

Za koje stvari nisi imala vremena dok si bila u Domu?

Zrinka Marasović: Sastanci, radionice, dugi razgovor s odgajateljicom, pa opet sastanci, radionice ...

Martina Lišnjčić: Momak, učenje, tuširanje, sastanci, radionice.

Suzana Gojun: Sastanci odgojne skupine, TZK, učenje.

Tamara Gašpar: Slaganje kreveta, pospremanje sobe, dolazanje na vrijeme.

Sara Marović: Oglasna ploča, sastanak odgojne, radionice, učenje.

Anđela Čulin: Učenje, škola, jelo.

Anđela Delonga: Sport, *shopping*, događanja u gradu, prijatelji, odmor.

Barbara Protrka: Ručak na vrijeme, knjige nevezane za lektiru, trening.

Franka Martinić: Čitanje knjiga po svom izboru, kafići.

Lucija Jažić: Ispeglati kosu, sastanak odgojne, podignuti lektiru u knjižnici, otići na kavu.

A za koje stvari si uvijek imala vremena?

Zrinka Marasović: Momak, učenje, prijateljice, *shopping*, spavanje.

Martina Lišnjčić: Jelo, šminkanje, druženje, pravljenje kreveta.

Suzana Gojun: Ispijanje kave, škola.

Tamara Gašpar: Spavanje.

Sara Marović: Igrice, kava, druženje.

Anđela Čulin: Šminkanje, fejs.

Anđela Delonga: Učenje, učenje, učenje.

Barbara Protrka: Učenje, doručak, cimerice i prijatelji.

Franka Martinić: Prijatelji, fejs, rodbina, učenje, doručak.

Lucija Jažić: Učiti, pomoći drugome, dati savjet, jesti, vježbati matematiku.

Zabilježile: Ivona Ćorić, Iva Krilić i Jasmina Tokalić

Što ću pamtiti?

Vrijeme juri. Čini mi se kao da sam jučer bila malena djevojčica koja se voljela igrati sa svojim zamišljenim i stvarnim prijateljima. Seoska idila i dani uglavnom ispunjeni veseljem. Pamtim želju da se popnem na obližnje brdo i spojim se s nebom, majčine blage oči, miris bakinih pogačica... Je li se dogodilo nešto što me korijenski promijenilo? Nešto vrijedno pamćenja za cijeli život... Nešto veliko ili skup malih, sretnih sitnica spojenih u jednu projekciju u pozadini moga uma, koja se ponavlja u sitnim noćnim satima, kada ništa zapravo nema smisla.

Ja nikada nisam bila pretjerano sretno dijete sa savršenim djetinjstvom. Često sam imala osjećaj da ja nisam ja, već sam netko drugi, da možda sanjam ili glumim u nekoj seriji bez da sam toga svjesna. Volim misliti da sam već kao dijete bila svjesna činjenice da život ne čeka nikoga, ne poštuje nikoga. Ne možemo upravljati životom, a ni vremenom. A vrijeme... vrijeme nas slama, baca i vrti kako ga volja. Možda sam jednostavno bila dijete izgubljeno u vremenu i prostoru. Tko smo mi na ovoj jadnoj kugli? Što ćemo pamtit? Tko će nas pamtit?

Marija Petrović, Vrijeme

Pamtim početke puno maglovitije nego krajeve. I prve puteve, jer rijetko što doživimo intenzivnije nego prvi put. Što je to u meni da većinu vremena blokira sretna sjećanja? Možda se nisu dogodila, a možda ih je moj mozak skrio jer sam ispod površine tvrdokorni mazohist. Pamtim hladnoću, toliko tešku da sam je morala pustiti unutra da preživim. Pamtim i trenutke kada je nečije sunce otopilo milijuntinku toga leda. Kao i kod Prousta, određeni mirisi me vraćaju u vrijeme kada je sve bilo jednostavnije, kada nije bila važna ocjena, izgled ili novac, već igra, smijeh, sunce i snježne radosti. U crnim noćima, kada me kovitlac vremena uvuče u još jednu od svojih okrutnih igara shvatim koliko sam zapravo imala početaka i krajeva, koliko drugačijih razdoblja. I znam da me još jedno novo razdoblje čeka iza ugla. Pamtit ću izgubljenost u početku, bol, očaj, bijes, dubine, vrtloge i tsunamije koji su me bacali o stijene života. Jednom sam čula da moraš umrijeti, biti potpuno uništen da bi ponovo disao. Kada dotakneš dno postane ti svejedno, nemaš više što izgubiti. Uvijek ću taj osjećaj nositi u sebi kao podsjetnik na što se s lakoćom mogu vratiti. Smatram da samo onda kad izgubiš sve što imaš možeš početi ispočetka, inače su to samo blijedi pokušaji oporav-

ka. Ali, osim loših dijelova pamtit ću i one dragocjene, dobre. Pamtit ću osmijeh, druženje, otkrivanje novih dimenzija života, nove interese i nove načine suzbijanja crnila.

Kroz život, kroz promjene, padove i uspone, kroz uspomene i kajanja - mi živimo. Često čujemo da nas prošlost ne bi trebala definirati. Ne bi. Mi nismo naša prošlost ni budućnost. Mi smo sadašnjost. Mi smo ono što govorimo, mislimo i radimo, ono čemu težimo i ono što si priznajemo u gluho doba noći kada se sva svjetla ugase. Sjećanja nosimo sa sobom, da nas podsjećaju što smo bili i što možemo biti, da nam vraćaju ono što smo zauvijek izgubili. Trudim se zapamtiti sve, primiti sve podražaje trajno u svoj mozak: način na koji me je gledao kada sam mu rekla da više nema smisla, osjećaj sigurnosti u očevom zagrljaju, miris roštilja kada smo slavili, bol u prsima kada sam izgubila svu nadu. Ne želim se probuditi jednoga dana i nemati sjećanja, želim život ispunjen sjećanjima, uspomena, novim doživljajima i prilikama. Pamtit ću način na koji sam se osjećala zbog pojedinih ljudi. Trenutke kada sam izašla iz oklopa i pustila život da se dogodi.

Tamara Gašpar

Vrijeme za čaj

Ako vam je hladno, čaj će vas ugrijati. Ako je vruće, čaj će vas rashladiti. Ako ste depresivni, čaj će vas razveseliti. Ako ste uzbuđeni, čaj će vas smiriti," govori izreka iz *Gladstonea*, i mislim da bismo se svi s njom mogli složiti. Britancima je to, pak, moto života! Oni čaj kao obrok imaju tri puta dnevno, i to: *popodnevni čaj* (poslužen uz sendviče i kolače - između 16:00 i 18:00), *high tea* (najčešće se misli na večeru radne klase, a sastoji se od toplog obroka uz kolače, kruh, maslac i pekmez - između 17:00 i 19:00) i *večernji čaj*.

Da bi smo saznali više o povijesti čaja, moramo se vratiti četiri tisuće godina unatrag, kada je, prema legendi, kineski car Shen-Nong išao prokuhati riječnu vodu u posudi, a vjetar mu je donio list sa stabljike. Voda je promijenila boju i car je primijetio lijepu aromu i osvježeno. Neki pak govore da su prvi ispijači čaja bili budistički monasi koji su ga koristili kao napitak meditacije. Bilo kako bilo, volimo pijuckati čaj i zasigurno, možda i ne znajući, imamo zavidnu kolekciju čajeva u svom domu. Čaj nije samo divnog okusa,

krase ga i ljekovita svojstva. Na primjer, čaj od maline pomaže pri menstrualnim bolovima, kopriva pomaže pri kašlju, prehladi, anemiji, infekcijama mokraćnog sustava..., svima poznata kamilica umiruje želudac, ublažava nadutost, umiruje um i pomaže kod nesaničnosti. Zeleni čaj smanjuje rizik od raka, inhibira kancerogene supstance u cigaretama, ubrzava metabolizam, snižava krvni pritisak, i tako dalje ..

Vjerovatno niste nikada čuli za sljedeće čajeve, no i oni postoje! To su *puh-er-cha*, u Aziji poznat kao crni čaj, no tamniji je od crnog čaja, i izgledom podsjeća na kavu, i žuti čaj koji se proizvodi samo u Kini. To je jedan od najskupljih čajnih specijaliteta i često se svrstava u zelene čajeve.

Sada kada smo saznali ove zanimljive činjenice o čajevima, pozivam vas na šalicu vašeg omiljenog. Naravno, uz dobru knjigu :)

Jasmina Tokalić

Alternativa je jedna od dvije mogućnosti (prema lat. *alter* = jedan od dvojice). Ponekad znači i drugi izbor, drugi način od uobičajenog. Primjerice: *alter scribit, alter legit* znači jedan čita, a drugi piše, *audiatur et altera pars* riječ o drugoj stranci na sudu, a na sudu su uvijek dvije strane: optužba i obrana, *alter ego* označava nečije drugo ja u odnosu na njega samog.

Klaić, Bratoljub. 1983. *Rječnik stranih riječi*. Nakladni zavod MH. Zagreb.

Stranci

Zatvorila sam srce. Zamrznula osjećaje. Promatrala grad koji nije moj, ali ga zovem svojim. S olovkom na praznoj stranici. Budio se. Još uvijek pospan. Išaran i prljav. Predivan. Sunce je vrijeđalo noćne ptice. Pogledom sam prešla preko svojih prijatelja koji se ističu u žurbi, buci i nemiru grada. Mi smo ružna pačad koja neshvaćeno pliva među nama mrskim savršenstvom. Naizgled čvrsti, a duše krhke ili već slomljene. Zagađujemo zrak dimom jeftinih cigareta, brojeći kovance. I nije nas briga za probleme poput slave i novca bez kojeg se ne može. Nije nas briga. Ne bojimo se, jer grad nas grli. Miluje nas nježno. Čuva nas od zla. Zla izvan antičkih zidina. I ne bojimo se boli, a kao dokaz nosimo pirseve i tetovaže. Znamo da je psihička bol zapravo ona koja ubija. Skrivamo se iza crnine i šmin-

ke i smijemo se preglasno, praznim smijehom. Lanci zakačeni za remen ispunjavaju okolinu zvonkim zvukom metala. Skupljamo se u parkovima. U krug vrtimo piće. I zgražamo se nad okolinom zarobljenom u okviru. Naša glazba je glasna i moćna, a mi se ponašamo u skladu s time. I sve o svemu znamo. Naša revolucionarna razmišljanja dijelimo za šankom od 19:00 do 22:00. Mi smo moćni. Mi smo snažni. Mi smo metal. I ne zanima nas nitko osim nama sličnih. Ali, kad otkuca već kasni sat priznajemo da smo stranci. Kao što i Morrison reče: „Grupa stranaca iza margine tolerancije. Stranci koji starkama i martama prljaju mokre ulice društva. Stranci koji su život predali na oltar glazbe.“

Tina Tomašić

Užas je moja furka

Branimir Štulić, većini znan kao Johnny, jednom davno, osamdesetih godina prošlog stoljeća, bio je velik i iznimno važan pjesnik. Njegovi su stihovi vjerovatno najistinitije svjedočanstvo turobnog vremena bivše države na zalazu i nešto najljepše što je ikada napisano o jednoj zapuštenoj i pospanoj metropoli, kakav je Zagreb osamdesetih bio. Njegove pjesme bavile su se emocijama, situacijom u društvu, ljubavlju. Na jedan novi, potpuno drugačiji i sirov način. Sirov, ali svojstven samo Johnnyu. "Danas je muzika ono što je u prošlom stoljeću bila književnost, puno ljudi tako misli." Svjestan te činjenice pokušao je prodrijeti do izgubljene mase kroz bend, Azru. Naravno, Azra nije nastala tek tako. Pokušao je ubrzati proces pridružujući se već postojećim bendovima pa je kratko bio član Parnog valjka. Grupa Film formirala

se nakon što su njeni članovi pobjegli od njega. No, Johnny, veliki egocentrik kakav je bio, nije uspio u bendovima koji nisu njegovi, i tako je na scenu stupila Azra. Bend koji je bio samo njegov, pa bih se usudila reći: Štulić je Azra, a ostali članovi, bez omalovažavanja njihovog rada, bili su pratnja magiji koju je on posjedovao. Johnnyev život je složen i slojevit. Rođen u Makedoniji, u jednoj od onih kulturnih obitelji iz vremena bivše Jugoslavije – dijete vojnog lica. Svoju je slobodu otimao i bježao. Svoje revolucionarne dane na fakultetu, s kolegama anarhistima, najčešće je završavao za šankom. Štovao je glazbu poput božanstva, a svoju Azru stvorio je po uzoru na Beatlese koje je posebno volio.

Utjecao je na mnoge. Imao je tu novovalnu moć definiranja jedne čitave generacije. Grijao ih je ledom. Lagao istinom. Trijeznio opijajućim riječima. I tako sam ja, gotovo 25 godina kasnije, slučajno, dječjom naivnošću nezainteresirana za stvarnost, naišla na glazbu, na čaroliju koja je bila njegova vlastita, ali rasuta u notama i stihovima. Postala sam dijete definirano njegovim postojanjem. "Sretan sam što osjećam da nisam kao drugi," postala je misao vodilja koja me prati od djetinjstva. On je ponudio, a ja sam ponuđeno uzela, ne sumnjajući u veliku mudrost koju je dijelio. Obogaćena time nailazila sam na prijekorne poglede vršnjaka. Smatrana čudnom, u najmanju ruku neprilagođenom za sadašnjost. Rođena u krivoj generaciji. I još više sam se vezala za te stihove koji su bili moji suputnici. Bila sam ponosna na svoju moć da čujem njegove pjesme. Jer mnogi slušaju, ali ne čuju. Što sam bivala starija sve više sam ga prestajala vidjeti kao mudraca i počela ga shvaćati kao osobu od krvi, mesa i kostiju, poput mene same. Upoznala sam ga kroz stihove koje je slagao u žaru trenutka pa sam sve lakše potezala paralele između njegovog i mog postojanja. Uvidjevši sličnosti postao je moj pratitelj. Tako sam znala da je pokušaj shvaćanja njegovog uma borba s vjetrenjačama. To me nije spriječilo da pokušam. Kada se pružila prilika, upravo kao što je i on to napravio, promijenila sam okolinu. Nova okolina bila je puno veća i bilo se lakše skrivati u masi. Nisam naišla na razumijevanje, ali tolerancija je bila iznimno visoka. Stekla sam prijatelje. One prave. Ne one koji su prisiljeni to biti zato što dijelimo iste ulice maloga grada. Sada je sve lakše. U meni još uvijek čuči ona njegova gorčina i razočaranost prema društvu, ali i neizmjerena opijenost ljepotama naizgled neprimjetnih sitnica koje tvore život. I volim predahnuti od ispijanja kava s prijateljima koji dijele moja revolucionarna razmišljanja, sjesti sama i prepustiti se stihovima. Sada već i sama napišem pokoji. Pa da, nazvala bi sebe pjesnikinjom. Al' još uvijek mi veliku radost donosi razumjeti njegove misli kao svoje. Svoje nade polažem u to da će jednom u budućnosti biti netko tko će se tako osjećati zbog mojih riječi. I još uvijek ranim jutrom dok maglica puzi blizu zemlje poželim napraviti ono što je Johnny učinio. Ostaviti napola popušenu cigaretu čiji dim poput mene teži ka visini, pa sići na ulicu i krenuti u nepoznato gdje me nitko neće naći. I čim se pruži prilika, to ću i napraviti. Možda će u nepoznatom biti užas. Ali, „užas je moja furka.“

Tina Tomašić

♪ It's been a long time since I rock and rolled ♪

Neki ga smatraju neprivlačnim, zastrašujućim, odvratnim. Nekima je život. Nekima je utjeha koju su trebali nakon užasnoga dana u školi, na poslu... Nekima je ljekovit zagrljaj voljene osobe. *Rock*. *Rock* je poseban žanr i u mom srcu je oduvijek bilo, i bit će mjesta za njega. Voljela sam ga još od malih nogu, i premda često bila pod utjecajem društva i drugih glazbenih žanrova, uvijek mi je bio gušt poslušati neku pjesmu *rock* žanra. Sada mi *rock* znači više nego išta na svijetu. On mi je najbolji prijatelj na kraju dana. Nikada se nisam pronašla u nekom drugom žanru jer *rock* ima poseban spoj divnih tekstova i instrumentalna. To je ono što volim. Mnogo. Najviše. Ima i onih koji se neće složiti sa mnom, jer su se pronašli u drugim žanrovima. Žanrovima koji su njihova utjeha. *Rock* je moj mali svijet kojem pribjegnem kada mi se realnost trenutka čini neprimamljiva, ili kada mi treba savjet. Glazba pomaže u teškim situacijama. Slušalice u uši, i ja sam u drugom svemiru. Svemiru kojega sam sama stvorila. Mnogi to smatraju čudnim, ali sada se sjetih divne pjesme koja pripada toj čudnoći - *People are strange* od *The Doorsa*. „When you're strange, no one remembers your name“ pjeva Morrison, a ja nemam argumenata da se ne složim s njim. *Rock* ima mnogo podžanrova koji su apsolutni užitak za proučavanje jer vidite što vam se sviđa, što ne, a kada skupite pomalo iz svega, imate divnu glazbenu biblioteku. Vjerovatno nikada nećete znati baš sve o svim bendovima, o svim žanrovima i podžanrovima, i besmisleno je uopće razmišljati o tome. Mislim da svatko treba pronaći bend koji će mu prirasti toliko srcu, da kada ga ne čuje neko vrijeme, briznut će u plač koliko mu taj bend znači. Naravno, uvijek možete imati i po dva tri omiljena benda. *It's OK*. Svaki bend ima posebno mjesto u *rock* srcu.

Pišući ovaj tekst prisjećam se dana kada sam shvatila koji mi je najdraži bend. Bilo je potpuno nenadano, taj dan ne bih mijenjala ni za što. Sjećam se, majka je rekla da je sestra u Zagrebu na koncertu nekog benda, pa sam odlučila poslušati pjesmu toga benda, *The National*. Bila je to ljubav na prvi stih, ostalo je povijest. Zaključak ovoga teksta bi bio da volim *rock* i istraživanje diskografija, a vama želim da uvijek budete svoji i slušate ono što se vašem srcu sluša! ☺

60-e – generacija hipija. Sve šareno, mir i ljubav. I dobra glazba. Mnogi podžanrovi *rocka* revoluciju su imali u 60-ima. Tih je godina vladala Beatlemanija. Djevojke su čekale u redovima, plakale, vrištale ...

Glazbena lektira 60-ih je:

Pink Floyd – svoju su punu popularnost stekli 70-ih godina, prvim psihodeličnim albumom *The piper at the gates of dawn* i osvojili srca publike.

Cream – prva britanska *rock* superskupina. Sastav je plijenio pozornost glazbene publike zbog izvrsnih Claptonovih *blues* pasaža na gitari, moćnog glasa i basističkih bravura Jacka Brucea (15.5.1943.-25.10.2014.♥) i jazz bubnjara Gingera Bakera. (Wikipedia)

Jefferson Airplane - smatra se da su prva psihodelična skupina. Priključivanjem Grace Slick *Jefferson Airplane* je dobio ženski vokal, što ima veliku ulogu u izgradnji njihove popularnosti.

The Doors – mješavina *bluesa*, *rocka* i popa, umotani u psihodelični stil glazbe. Glavni pjevač Jim Morrison postao je ikona.

The Jimi Hendrix Experience – *rock* trio predvođen Jimijem Hendrixom, često (opravdano) zvanim najboljim gitaristom svih vremena. Izdali su tri albuma, a 1969. godine Hendrix je napustio bend i pozvao Billyja Coxa da radi s njim.

Bob Dylan - folk kantautor koji je volio pisati pjesme antiratnih motiva, ali pisao je i o mnogim drugim temama, poput ljubavi, politike, religije... Albumi koje je izdao 60-ih godina, samo su dio njegove ogromne diskografije koja se sastoji od 36 studijskih albuma, 58 singlova, 11 albuma uživo, 20 kompilacijskih,..... *The Times They Are A-Changin'* (1964.), *Another side of Bob Dylan* (1964.), *Highway 61 Revisited* (1965.), *Blonde on Blonde* (1966.) Poznat je i po tome što svira usnu harmoniku koja je jako upečatljiva u njegovim pjesmama! Dva puta je nastupao u Hrvatskoj: u Varaždinu 2008. i Zagrebu 2010.

Joan Baez - američka folk kantautorica, aktivistica i Dylanova ljubav koja se zalagala za ljudska prava i okoliš, a 19.listopada 2014. je posjetila Zagreb.

Jasmina Tokalić

“Ako sretnemo čovjeka rijetkog intelekta, treba ga pitati koje knjige čita.”
Ralph Waldo Emerson

Za čitanje

Costello, Jane. 2011. *Zamalo vjenčani*. Znanje. Zagreb.
Nakon što biva ostavljena pred oltarom, mlada Zoe odlazi u Ameriku kako bi se dojmovi slomljenog srca “slegli”. Uskoro se zapošljava kao dadilja kod samohranog oca Ryana. Djeci se zabavna Zoe ubrzo svidjela i ona s njima provodi vrijeme. Uviđa kako njihov otac zbog posla baš i nema vremena te mu se suprostavlja. Ovim događajem njihova priča počinje. Hoće li Zoe ostati uz Ryana ili će zov veze koja joj je slomila srce biti jača? To prepuštam vama! Uživajte u romantičnim i humorističnim stranicama fantastične Jane Costello.

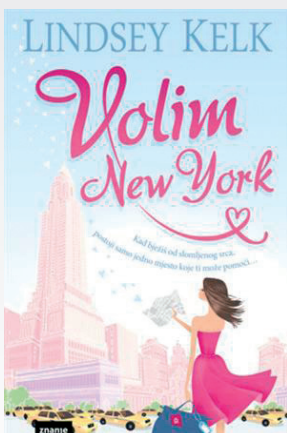
Zusak, Markus. 2013. *Kradljivica knjiga*. Profil. Zagreb.

Priča o hrabroj djevojci koja mijenja živote osoba u svojoj okolini. U nacističkoj Njemačkoj, 1939. godine, devetogodišnja Liesel živi sa svojom udomiteljskom obitelji, a strahote rata preživljava kradući knjige koje čita, a zatim posuđuje susjedima. Mračna, ali prelijepa životna priča o preživljavanju i otpornosti čovjeka ostavit će vas bez daha. Po knjizi je snimljen i istoimeni film. Iako ga još nisam pogledala dobila sam preporuke. Bacite pogled. J

Kelk, Lindsey. 2012. *Volim New York*. Znanje. Zagreb.

Angela Clerk diplomirala je englesku književnost, zaručena je za Marka i njezin život čini se poput onog u bajkama. Međutim, na vjenčanju svojih prijatelja saznaje za aferu svoga dečka. Najgore je što su njeni prijatelji znali za njegov čin. Razočarana u prijateljstvo, ljubav i još poneke aspekte ži-

vota Angela odlazi u grad snova, New York. Obnavlja svoj život novim prijateljstvom s Jenny, upoznaje Alexa i Tylera te se upušta u nove romanse. Hoće li NY zarobiti mlado djevojačko srce ili će ju nostalgija odvući u rodni London?

Carriger, Gail. 2013. *Šarm i špijunaža*. Školska knjiga. Zagreb.

Mlada Sophronia prava je nevolja. U vrijeme kada je ponašanje mlade djevojke u javnosti glavna tema Soph zanima rastavljanje satova i penjanje po drveću. Majka ju upisuje u Akademiju *mademoiselle* Geraldine za izvrsne mlade dame. Sophronia ubrzo shvaća kako *Akademija* nije ona kva kakvoj se nadala njezina majka. U ovoj školi djevojke se uči lijepom ponašanju, ali i tome kako špijunirati i služiti se najlukavijim spletkama, sve na ljubazan način. Sophroniju i njezine prijateljice čeka uzbudljiva godina školovanja, a vas uzbudljivo vrijeme čitanja :)!

Green, John. 2014. *Greška u našim zvijezdama*. Algoritam, Profil, Mozaik. Zagreb.

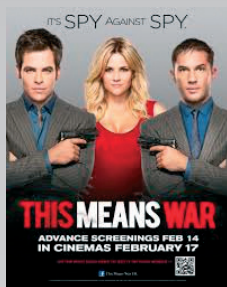
Knjiga koja je u 2014. zarobila srca mnogih prenoseći nam dirljivu priču o ljubavi. Augustus ima sedamnaest godina, Hazel šesnaest. Ona ima rak u posljednjoj fazi, on je zloćudnu bolest pobijedio. Savršeno se dopunjuju, povezuje ih osobit pogled na život i bolest od koje boluju. Hoće li se vrijeme predati i pružiti priliku mladoj ljubavi ili će nekoliko mjeseci za Hazel i Augustusa morati biti dovoljno za proživljavanje vječnosti. Po knjizi je snimljen i istoimeni film kojega još nisam stigla pogledati, ali i za njega sam dobila dobre preporuke pa ga preporučam.

Za gledanje

This Means War (2012.)

Tuck (Tom Hardy) i FDR (Chris Pine) CIA-inci su agenti. Po povratku s važne akcije obojica upoznaju djevojke. Zadivljeni djevojkama odlučuju preko baze podataka jedan drugome pokazati sliku istih. Kada je taj trenutak stigao shvaćaju da se radi o istoj djevojci. Odlučuju da će izbor prepustiti Laureen (Reese Witherspoon) igrajući pošteno. Kako to izgleda kada CIA-inci agenti odluče igrati *fair play* pogledajte u ovoj romantičnoj komediji! (IMDb ocjena-6,4)

The Conjuring (2013.)

Film za ljubitelje napetih živaca i umiranja od straha! Obitelj Perron iz grada seli u seosku kuću. Ubrzo članovi obitelji počinju osjećati prisustvo čudnih sila u novoj kući. Pozivaju obitelj Warren (Ed i Lorraine) koja se razračunava s paranormalnim pojavama. Ed i Lorraine u početku oklijevaju jer im se veliki broj obitelji javlja s lažnim uzbunama. Ubrzo shvaćaju kako Perroni nisu takav slučaj. Zbog onih koji baš nisu ljubitelji horora neću ulaziti u detalje, ali hororoljupcima svakako preporučam! (IMDb ocjena-7,5)

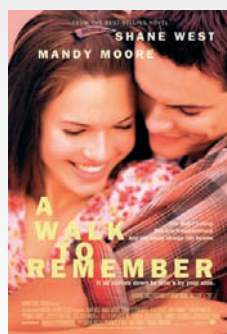
21 Jump Street (2012.)

Voliš komedije? Eh,onda je 21 Jump Street film za tebe. Jenko (Channing Tatum) je u srednjoj školi bio popularan razbijač dok je Schmidt (Jonah Hill) bio običan štreber. Kako funkcionira jedan takav odnos vjerovatno vam je svima poznato. Međutim, ovaj dvojac se ponovo sastaje na, vjerovali ili ne, Policijskoj akademiji. Policijska akademija završava, a njih dvojica postaju savršeni duo. Pri dolasku u policiju dobiju tajni zadatak o razotkrivanju dilera u srednjoj školi. Hoće li povratak u srednju školu probuditi stare rane ili će ovaj dvojac prijeći preko svoje prošlosti?? Pogledajte i 22 Jump Street (nastavak)! Smijeh do suza zagarantiran. J (IMDb ocjena-7,2)

A Walk to Remember (2002.)

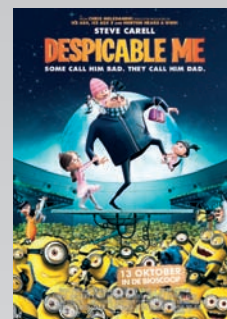
Ovaj je film jedna malo starija drama. Naime, Landon Carter (Shane West) nakon počinjene spačke dobiva odgojnu mjeru. Treba čistiti školu, ali i glumiti glavnu ulogu u školskoj predstavi. Jamie Sullivan (Mandy Moore), povučena svećenikova kći također sudjeluje u školskoj predstavi. Premda

mu je Jamie potpuna suprotnost, Landon djevojka privlači. Kada se pokuša družiti s Jamie, shvaća da time izaziva podsmijeh svojih prijatelja. Istodobno, iako je čvrsto odlučila ne upuštati se u romantične veze, zbog njoj poznatih razloga i Jamie postupno shvaća kako joj se Landon sviđa. Hoće li Jamie razložiti stati na put ove ljubavi? (IMDb ocjena-7,4)

Despicable Me (2010.)

Za sve nas koji volimo sve što vole...hm...djeca! *Despicable Me* animirani je film o zločincu Gruu i o njegovim malim pomoćnicima Minionima, za koje ste već sigurno čuli. Naime, Gru se sprema za svoj najveći zločin, krađu Mjeseca! U međuvremenu posvaja tri djevojčice. Smatra ih samo jednim od mnogih alata u izvršavanju zločina, ali s vremenom i tvrdo srce se smekšalo i počinje zanemarivati zločin. Na prijedlog doktora Nefarija Gru djevojčice vraća u sirotište, ali ubrzo shvaća da su mu se djevojčice uvukle pod kožu... (IMDb ocjena-7,7)

I još nekoliko filmova vezanih uz temu Poleta - VRIJEME

12 Dates of Christmas (2011.)

Kate (Amy Smart) upada u vremensku petlju. Naime, Badnjak proživljava 12 puta i svaki put upoznaje Milesa (Mark Paul Gosselaar). Hoće li kroz 12 Badnjaka Kate zavoljeti Milesa ili će svaki novi put biti mučenje? (IMDb ocjena-6,4)

The Theory of Everything (2014.)

Film o Stephenu Hawkingu (Eddie Redmayne), njegovim počecima u znanosti i upoznavanju prve ljubavi Jane (Felicity Jones). Film također prikazuje početak teške bolesti i borbu s vremenom pri čemu ga Jane ne ostavlja samog. (IMDb ocjena-7,8)

About Time (2013.)

Tim (Domhnall Gleeson) otkriva da može putovati kroz vrijeme. Odlučuje promijeniti mnogo trenutaka iz prošlosti. Hoće li uspjeti promijeniti sadašnjost ili će mu budućnost stati na put? (IMDb ocjena-7,8)

Marina Čavka

Sirene

Nedostaju mi riječi kojima bih opisala svoju opčinjenost tim mitološkim bićima. Djeca kada krenu u školu shvate da vile, zmajevi ili vještice nisu stvarni, da ne postoje. Zaludenost tim bićima postane im dosadna i djetinjasta. Žure što prije odrasti ne razmišljajući o tome da su djeca samo jednom, a da će odrasli biti cijeli život. Najčešće im i roditelji govore kako su to babske priče, izmišljene da preplaše djecu i isperu im pamet.

Ja ne razmišljam tako. I znam što želim, to jest što ne želim. Ne želim odrasti.

Zaludena sam sirenama od kada znam za sebe. Dokazuje to hrpa crteža i stripova koje sam nacrtala, mnoštvo crtića i filmova koje sam pogledala, slikovnica koje sam pročitala, igračka kojima sam se igrala... To je nešto što želim biti, nešto o čemu oduvijek sanjam.

Zamišljam da plivam oceanom i istražujem koraljne grebene i morske tajne. Plivam s dupinima... Ne strahujem od morskih pasa, kitova i kojekakvih opasnih stvorenja. Dapače, mogu pričati s njima i disati pod vodom. Mogu roniti i u najvećim dubinama i pronaći najljepše školjke koje nitko nikada nije vidio, te od njih napraviti baš sve. Mogu plivati brže od svih, otići s jednog kraja svijeta na drugi kada poželim.

Kod sirena najviše volim rep. To je zapravo ono što ih karakterizira i po čemu se prepoznaju. Nemam baš neki određen tip repa koji bih voljela imati. Svejedno bi mi bilo kakav god da je, samo da ga imam. Kao mala uvijek sam se ljeti igrala sirena. Obula bih peraje i plivala, vrtila se u vodi, uživala. Proučavam ih i gledam slike na internetu. I u sobi imam sirenskih

detalja. Jednu sam naslikala, a ostale crteže zalijepila na zid. Možete pretpostaviti koja mi je najdraža bajka.

Uopće me nije sram što volim bajke i vjerujem u sirene. One možda ne postoje na ovom svijetu, ali sam uvjerena da postoje na nekom planetu, negdje u velikom svemiru. Sirene su savršena, prekrasna i čudesna bića!

Iva Krilić

Iva Krilić, Sirena

Nakit

Svaka žena voli nakit. Kreativ@ je pokazala kako ga, suz malo mašte, možete izraditi sami. Ručno rađeni nakit je unikatni, rado ćete ga nositi i veseliti mu se više od ica.

Ako volite nositi velike i sjajne komade nakita koji lako upadaju u oko, to o vama otkriva štošta, na primjer: da ste jaka osoba, s čvrstom voljom i volite biti u središtu pozornosti, da imate samopouzdanja i ne bojite se života, živite po svom i ne brine vas tuđe mišljenje.

Prepoznate li se u ovom opisu onda će vam se sigurno svidjeti nakit kojeg su izradile vrijedne ruke učenica kreativne sekcije predvođene odgajateljicom Zrinkom Šarić Mužinić.

Jelena Škaro izradila je ogrlicu *Luda noć*. Marija Omrčen svoje je ogrlice nazvala *Fatalna* i *Afrodita*. Anamarija Macanović izradila je *Zvezdanu noć*, a Tereza Palić *Trag u beskraju*. *Romanca* je ogrlica Antonele Vuleta, a *Madame* Anđele Pecotić.

Ogrlice pričaju svoju priču: U *ludu noć* uđite *fatalne* i pretvorite je u *zvezdanu noć*. Ostavite *trag u beskraju* dok traje *tajna romanca*. Do kraja ostanite *madam* jer ste vi boginje ljepote i ljubavi – *Afrodite*.

Kreativ@

Ogrlice

„Svijet je poput knjige. Oni koji ne putuju pročitali su samo jednu stranicu.“
sv. Augustin

“Zagrebačkim ulicama cesta mog života teče”

Prije više od 900 godina počela je priča o Zagrebu, pod obroncima Medvednice, uz obalu rijeke Save. Naša priča trajala je tri dana, kada nam je taj grad pružio dobrodošlicu otvorena srca. Svakim korakom njegovim povijesnim ulicama opravdavao je zašto ga zovu *must have* odredištem baš u vrijeme adventa.

Upoznati Zagreb znači vidjeti ga i osjetiti, doživjeti okom i srcem. Upoznavanje grada krenulo je od gornjogradskog Učeničkog doma Marije Jambrišak. Ulice Gornjeg grada, svaki kućni broj, klupa, palače, svaka crkva ... nosi svoju priču i neprocjenjivu vrijednost. Laganim koracima, šecujući, ostavljali smo za sobom čari Gornjeg grada. Pored svijeta ulica i spomenika, uronili smo i u svijet izloga i trgovina. A tamo – svakoga blaga, izvorni hrvatski proizvodi, ali i oni koje ne poznaju granice. Pa, kako odoljeti?

Gradovi imaju srce. To je ono mjesto kojem vode svi putevi. A svi zagrebački putevi vode na Trg bana Josipa Jelačića. Ulični svirači, zagrebački pušleci, radost slučajnih susreta - kolaž su donjogradske dinamike. Tu se „ispod sata“ dogovaraju susreti, započinju nove ljubavi. Možda je neka od nas započela novu ljubav – to će sudbina pokazati.

Put nas je doveo do hrama umjetnosti *par excellence* – Hrvatskog narodnog kazališta. U njemu vrije

život gdje se san isprepliće s javom, umjetnička vizija vodi u neka druga vremena, druge svjetove. Započelo je 1895. godine kada je austrijski car Franjo Josip udarcem čekića dao znak „predstava može početi“. Razgledali smo ga i tako nakratko postali putnici kroz vrijeme, običaje, ljudske slabosti i strasti.

Koraci su nas odveli u 25 kilometara udaljeni Samobor. U slikovitom obrtničkom gradiću, svatko je našao stol za sebe i zasladio se poznatim i priznatim samoborskim kremšnitama. Da se razumijemo, nema to veze s krempitama kakvima se sladimo u Dalmaciji, kremšnite su nešto slično, a opet potpuno drugačije.

Povratak u Zagreb i upoznavanje čari noćnog života mladih, sve u blagdanskom duhu.

Nedjeljno jutro bilo je rezervirano za crkvu sv. Marka gdje se, možda kao ni na jednom drugom mjestu, prošlost i sadašnjost stapaju i pretvaraju u budućnost. Zahvaljujemo Bogu na čudesnim darovima. Tko zna u kojem se trenutku događa kemija osobitih i sudbinski zapisanih susreta. Ali znamo, Zagreb ostaje s nama i u nama. Rastanak se bliži, torbe su spakirane, autobus guta kilometre Dalmatine. Zagrebu nismo rekli zbogom, samo doviđenja.

Anđela Samardžić i Katija Barbir

Izletnice na putu

Putopis

U travnju 2014. godine, u ranim jutarnjim satima, pospana ekipa se zaputila u daleki svijet. Naša prva destinacija bio je grad Hallein, gdje nas je, nakon snijega na austrijskoj granici, dočekalo sunce i miris proljeća. Tu smo posjetili jedan od najstarijih rudnika soli na svijetu, istražili sve njegove dijelove i nakratko prešli granicu s Njemačkom. Nakon rudnika krenuli smo prema hotelu. Ujutro smo se zaputili u obilazak Salzburga. Moram priznati da me grad oduševio. Ne samo svojom poviješću, arhitekturom i turističkim atrakcijama, već duhom i elegancijom kojom odiše. Svi natpisi i ukrasi su željezni, pozlaćeni,

Razgledavanje tunela Blanka

svaki djelić grada odiše stilom i ukusom. Svojom ljepotom osobito nas je očarala barokna Salzburška katedrala (*Salzburger Dom*) posvećena sv. Rupertu. Posjetili smo i Mozartovu kuću. Nakon kratkog, ali „slatkog“ razgledanja krenuli smo prema Pragu gdje nas je dočekala večera

Dvorac Schönbrunn, Beč

i, naravno, noćni izlazak. Idućeg dana je započeo stručni dio ekskurzije - prezentacija o tunelu Blanka. Poslije prezentacije razgledali smo tunel koji je još uvijek u izgradnji. Ostatak dana smo proveli na Vjenceslavovom trgu (*Václavské náměstí*), uzbuđeni zbog ogromne količine uskršnjih štandova i štandova s kobasicama, koje su na kraju krajeva, praški specijalitet. Što reći o Pragu, a ne pogriješiti? Prag se može gledati s različitih aspekata, u različito doba dana ili doba godine, i svaki put ćete dobiti novu sliku. Ali srž ostaje ista. Napaćeni, izmučeni grad, grad velikih umjet-

Pivnica Flek

nika koji su se poistovjetili s njegovom jezgrom i utonuli u nju. Prag danju je prepun ljudi i očaravajućih zgrada, vibrirajućih doživljaja i živopisne povijesti. Dok je noću ono što je puno bliže njegovoj srži - hladan, divlji, taman. Nudi sve ili ništa. To je studentski grad, grad divlje zabave, jakog pića i obuzimajuće glazbe. Ako želite živjeti punim plućima i iskoristiti svaku sekundu, Prag je savršeno mjesto za vas. Narednih dana posjetili smo Staro Mesto, Tynsku crkvu, čak smo plovili brodom ispod veličanstvenog Karlovog mosta. Astronomski sat je priča za sebe. Nakon prijepodnevnog razgledavanja, poslijepodne smo istraživali trgovačku stranu Praga i nismo požalili. Zanimljivi artikli po pristupačnoj cijeni, što drugo turisti mogu poželjeti? Posjetili smo staro židovsko naselje Jusef gdje smo naučili o njihovoj povijesti i hrabroj borbi. Odali smo počast na židovskom groblju. To je groblje fascinantno, grobovi su slojeviti, to jest grob se nalazi ispod groba. Istog dana smo posjetili i Kafkin muzej. Znamo tko je bio taj veliki čovjek.

Što je posjet Pragu bez odlaska u pivnicu Flek gdje je osnovan Hajduk? Naravno da to nismo propustili. Pa smo uz crno vino i domaću hranu pjevali pjesme Hajduku i Lijepoj Našoj.

Zadnji dan u Pragu nam je prošao u razgledavanju zoološkog vrta Troja, po kojem smo cijeli dan jurili da bi vidjeli sve životinje. Kada smo obišli sve diskoteke, poznate kafiće i naravno sve znamenitosti, zaputili smo se u Beč. Tamo smo kušali čuveni bečki odrezak. Budući da je kišilo, obilazak smo obavili autobusom. Posjetili smo barokni, kićeni dvorac Schonbrunn, koji apsolutno oduzima dah bogatim interijerom, kao i eksterijerom, a posebno svojim vrtovima. Zadnja stanica prije odlaska nam je bila kuća *Hundertwasserhaus*, spoj različitih boja i razigranog oblika.

Umorni i beskrajno tužni što je putovanju došao kraj, krenuli smo natrag voljenom Splitu. Silno nam je nedostajao, bez obzira što nema jeftinog piva i još jeftinijih staročeških kobasica!

Tamara Gašpar

Ivana Bilić vodi nas u **Japan**

Japan, zemlja udaljena od Hrvatske skoro 10000 kilometara, toliko malo sličnosti dijeli s našom kulturom da izgleda kao dio potpuno drugog svijeta, onog zaogrnutog maglicom planine Fuji, nama nepoznatog svijeta trešnjinih cvjetova, *kabuki* izvođača, ulične mode, maštovite mitologije. Mjesto gdje je izrasla jedinstvena civilizacija koja danas napreduje u kontrastima tradicionalnog i modernog.

Mnogi me pitaju, zašto baš Japan?

Oduševio me zbog već spomenute različitosti između nas i njih: jedne zapadnjačke, europske zemlje i druge, dalekoistočne, azijske zemlje. Ljudi se danas, nažalost, često oslanjaju na senzacionalističke i prenapuhane novinske članke ili televizijske reportaže, te odbace cijelu japansku kulturu, narod i običaje kao čudne. Japan je puno više. Moja je želja, ovim člankom, razbiti predrasude koje možda imate o Japanu i probuditi vam znatiželju o zemlji vrijednoj istraživanja.

Povijest Japana počinje negdje oko 35000. godine prije Krista, dolaskom prvih ljudi. Kroz većinu svoje povijesti, Japan je bio politički zatvorena zemlja, odbijajući otvoriti svoje granice svijetu. Politika *sakoku*, doslovnog značenja zatvorena zemlja ostvarena 1633. sprječavala je strance od ulaska u Japan pod prijetnjom smrti. Ista je politika sprječavala Japance da napuste državu. Prvi povijesni spisi koji spominju Japan datiraju iz 5. st. poslije Krista. Početak carske vlasti, sistema koji je na snazi i danas, vjerovatno je bio negdje između 3. i 7. stoljeća poslije Krista. Japan je time jedina država na svijetu kojom vlada car.

Čaj - Najpoznatiji dio japanske kulture jest njihov odnos prema čaju. Tradicionalni način pripremanja zelenog čaja naziva se *sado* ili *chado*. Ali, *sado* je za Japance mnogo više od rituala pravljenja i serviranja čaja. Razvio se u umjetnost za koju je potrebno mnogo znanja i osjetljivosti. Iskazuje poštovanje elegancijom pokreta i načinom ponašanja.

Geisha (prijevod: osoba od umjetnosti) su japanske tradicionalne umjetnice i zabavljačice. U početku su gejše bili muškarci. Kasnije tu ulogu preuzimaju žene. Gejše su bile svojevrzne hostese, glav-

na im je uloga bila zabavljanje klijenata. Krasila ih je vještina u svim umjetnostima, sviranju tradicionalnih instrumenata, pjevanju, ikebani (japanska umjetnost aranžiranja cvjetova), sudjelovanju na ceremonijama čaja itd.

Gejše su svoj život počinjale kao *maiko*, ili pomoćnice starijih gejša. Njihov izgled (bijelo lice s crvenim usnama i crno naglašenim očima, te šareni kimono) postao je danas sinonim za gejšu. Prave gejše uglavnom nose mnogo manje šminke i diskretnije kimone. *Maiko* su često dolazile iz siromašnih obitelji, koje su ih prodavale kućama gejša.

Popularnosti gejša u današnjem svijetu doprinijela je i knjiga američkog pisca Arthura Goldena *Sjećanja jedne gejše*, koja govori o izmišljenoj gejši Chiyo Sakamoto, koju je Golden bazirao na intervjuima sa stvarnim gejšama (knjigu možete posuditi i u domskoj knjižnici).

Hanami je jedna od najstarijih zabilježenih japanskih tradicija, početke ima u 8. stoljeću. *Hanami* u doslovnom prijevodu znači gledanje cvijeća, tj. trešnjinih cvjetova (*sakura*). Trešnjini cvjetovi u Japanu počinju cvjetati na prijelazu ožujka u travanj. Cvjetanje traje tjedan-dva i Japanci ga obilježavaju odlaskom u prirodu na piknik, ispod trešnjinih stabala. Cijela zemlja u to vrijeme „procvjeta“ raznim nijansama ružičaste i bijele boje. Slaveći ljepotu trešnjinog cvijeta, brojni pjesnici su je obilježili, pišući *haiku* pjesme.

Japanska hrana, puno više od sushija

Japanci su vjerovatno jedan od najstrastvenijih naroda što se tiče hrane, rame uz rame s Francuzima i Talijanima. Glavni sastojak japanske hrane većinom je riža. Nekada korištena kao valuta, riža u Japanu ima tradiciju dugu oko 2000 godina. *Onigiri*, jedno od najjednostavnijih japanskih jela, sastoji se od kuglice riže umotane u algu i umočene u sezam ili s dodatcima iznutra. Zanimljivo jelo od riže je *mochi*. To je vrsta rižinog tijesta, napravljena od posebne vrste riže koja se udarcima smrvi i spoji u *mochi*. Tradicionalno se radi na Novu godinu. Spominjanje japanske hrane ne može proći bez priče o *sushiju* ili sirovoj ribi, kako ga se većinom zamišlja. Ali, *sushi* ne mora uopće sadržavati ribu. Postoje razne vrste *sushija* (od mesa, povrća, voća i plodova mora). Svima je zajednički sastojak kuhana riža začinjena s octom. Ona ima kiseo okus, na japanskom *sushi*.

Još neke važne stavke japanske hrane su *okonomiyaki* (tip slane palačinke), *udon* (debela tjestenina u juhi), *miso juha*, *wasabi* (ljuti japanski začini u obliku paste, sličan našem hrenu), *soja sos* (slani umak), a od pića je (osim čaja) najpoznatiji *sake* tj. rižino vino.

Ako vas je ova priča o hrani zainteresirala za japansku kuhinju, u Splitu se na rivi, nasuprot hotela Bellevue nalazi japanski bistro, čiji je vlasnik Masahiro Okamoto, a na Mospurgovoj poljani Oyster and sushi bar Bota.

Anime i Manga

U početku potpuno nepoznati široj javnosti, *anime* (japanska animacija) i *manga* (japanski stripovi) postali su globalni fenomen, čija popularnost raste iz dana u dan.

Manga stripovi su većinom tiskani u crno-bijeloj boji i pokrivaju širok raspon tema, te su ciljani na oba spola i sve dobne skupine. Teme u *mangama* su: znanstveno-fantastične, ljubavne, akcijske, avanturističke, fantastične, komične, erotske i druge. Na *mange* se ne može gledati kao jedan žanr, već kao posebnu vrstu umjetnosti. Jedno od prepoznatljivih obilježja *manga* je stil crtanja, u kojem likovi imaju velike, ekspresivne oči i minimizirane ostale dijelove lica. Premda likovi u *mangama* za starije često izgledaju realističnije. *Mange* su namijenjene za sve uzraste, stoga nije neobično u vlaku ili na tramvajskoj stanici vidjeti ljude kako ih čitaju.

Kada neka *manga* dosegne dovoljnu popularnost, često se prenese u *anime* odnosno japansku animaciju. Premda animacija asocira na dječje crtiće, *anime* se baziraju na *mangama*, stoga je raspon tema veći te je znatan broj *animea* namijenjen za odrasle. *Anime* mogu biti u epizodnom ili dugometražnom obliku. Najpoznatiji redatelj dugometražnih *anime* filmova je cijenjeni Hayao Miyazaki. Neki od njegovih filmova (*Princeza Mononoke*, *Moj susjed Totoro*, *Porco Rosso*) doživjeli su svjetsku popularnost, a film *Pustolovine male Chihiro* dobio je 2003. Oscara za najbolji animirani film i time postao prvi strani animirani film koji je dobio tu prestižnu nagradu.

Najpopularnije *mange* i *anime* u svijetu: *Astro boy*, *Dragon ball*, *Pretty Soldier Sailor Moon*, *Bleach*, *Death Note*.

Običaji u društvu

Važan dio života ljudi u Japanu zasigurno su manire i etiketa lijepog ponašanja. Japanci cijeli život odrastaju učeći te običaje. Od prosječnog stranca se ne očekuje da će ih sve znati ili poštovati, ali ako se potrudite da ih ispunite, to će se zasigurno cijeniti.

Klanjanje je svakako najočitiji društveni običaj. Japanci se klanjaju kada pozdravljaju, odzdravljaju, ispričavaju se i zahvaljuju. Klanjanje je način iskazivanja poštovanja, žalosti, zahvale i pozdrava. Postoje različiti tipovi naklona, ovisno pod kojim stupnjem se tijelo nalazi: *saikeirei* 45° izraz najvećeg poštovanja,

keirei 30°, također izraz velikog poštovanja i *eshaku* 15°, najčešće korišten naklon. Stranci će vjerovatno najčešće koristiti *eshaku*, ali Japanci su upoznati i s rukovanjem, stoga ni on nije obavezan.

U japanskim restoranima davanje napojnice nije prihvatljivo.

Japanci će dati najbolju moguću uslugu koja se od njih očekuje te će ponosno obavljati svoj posao. Konobar ili kuhar neće prihvatiti napojnicu, a neki će se čak naći i uvrijeđeni.

Način razmišljanja i stil života

Glavni fokus u zapadnjačkim društvima je pojedinac. Svatko prvo gleda sebe i svoje želje, a tek onda želje i potrebe drugih. Naravno, time ne želim reći da zapadno društvo nema osjećaja za druge ili da je sebično, ali ipak primarni cilj pojedinca je ugoditi sebi.

U Japanu nasuprot tome, glavni fokus pojedinca je ugoditi i prilagoditi se grupi. Potrebno je želje grupe staviti na prvo mjesto, čak i kada one idu protiv osobnih interesa. Dužnost svakog čovjeka, u takvom društvu, je održavanje mira i harmonije u skupini. Upravo je ovo razlog ljubaznosti koja krase Japance. Japanski se način razmišljanja također koncentrira na dužnosti svake osobe. Kroz faze života, potrebno je ispunjavati određene obveze, kako bi se održalo skladno društvo: učenici moraju ići u školu, dobro učiti i biti u raznim izvannastavnim aktivnostima, a stariji moraju ići na posao i što bolje ga raditi. Pogotovo se to odnosi na ljude koji rade. Od njih se očekuje da potpuno zaborave na privatni život i obitelj te se potpuno posvete svojoj kompaniji. Ovakav način života zna nekada dovesti ljude do smrti, što je u Japanu poznato kao *karoshi*, ili smrt od preopterećenja poslom.

Još neke zanimljivosti o Japanu:

*Japanska populacija vrlo je homogena: 98.5% populacije su Japanci, a ostatak manjine.

*Božić se u Japanu slavi svake godine, premda su samo oko 2% populacije kršćani. On je time primarno komercijalni blagdan.

*Riječ *karaoke* (program pod istim nazivom u božićnom vremenu održava se i u našem Domu) japanska je riječ i znači prazan orkestar.

*Možda ste u nekim dućanima vidjeli kipiće bijele mačke s uzdignutom šapom. To je japanska mačka *manekineko*, što u prijevodu znači mačka dobrodošlice. Vjeruje se da donosi sreću u novcu i mnoštvo kupaca.

*Japansko pismo sastoji se od 3 zasebna pisma: *hiragana*, *katakana* i *kanji*. Danas je u upotrebi nekoliko tisuća znakova.

I što reći na kraju? *Sayoonara* さようなら

*“Kada ti neki glasić iznutra
počne uporno šaptati
da se okaniš slikanja,*

*da nisi dovoljno dobra,
da nemaš dara za to ... ne slušaj ga!
Slikaj i glas će utihnuti."*

Vincent van Gogh

Marija Petrović, učenica drugog razreda Škole likovnih umjetnosti, smjer slikarstvo, naslikala je portrete odgajateljica: Daria Sladoević, Đurđica Kamenjarin, Ljiljana Buljubašić, Majda Barada, Vlatka Vladilo, Zrinka Šarić Mužinić

Poezija iz pera Tine Tomašić

Judi ja san doma

Mogla bi zatvorenih oči proć
Šestici uz štradu i sest na skale.
Čekat ekipu kada će doć
i brojiti zvijezde što za nas su pale.

Slušat valove što se lomu od griže
dok se drugi izležavaju na žalu.
Gledat čejad di prid poslon biže
i molu ure da duže traju.

Vidit sebe mladu i sritnu
dok se srce oporavja od loma
i tuče u veselen ritmu -
Judi ja san doma!

Putovanje

Ja maštam o putovanju,
putovanju među zvijezde.
Tamo gdje je srebrn sjaj,
gdje se umorne duše gnijezde.

Krenut ću lagano.
Poletjeti poput pera.
Ono što me sputavalo,
tada prekrit će zemlja.
I ljudi me neće primijetiti,
zaslijepit će ih zvijezda sjaj.
Vječno će živjeti u zabludi,
mислеći da je smrt kraj.

Ja maštam o putovanju,
putovanju među zvijezde.
Tamo gdje je srebrn sjaj,
gdje se umorne duše gnijezde.

Tišino, možeš li me čuti?

Dok ispod oklopa cvilim,
moj oklop šuti.
Gubim sebe u slutnji.
Podajem dušu vječnoj lutnji.
Kroz zidove i mrtve sjene,
tišino, čuješ li mene?

Pjesma o Tamari

Običnim danom ona pruža
dio osobnosti bez boli.
Šeće životom od trnja i ruža,
ne priznaje nikome da ga voli.

Odbija razmišljati o sebi,
o ljudima i o svijetu.
Na većinu pitanja odgovara s: - Ne bi'.
Misli prepušta letu.

Glava joj je puna snova
i ni za što ne moli.
U njenim očima je budućnost nova,
bez želje da se za život bori.

Kada je razočara svijet
zbaci okove običnih dana.
I kao zaboravljeni cvijet
u duši otvori se rana.

U svatu novog jutra
maskom mira prekriva ranu.
U službi boljeg sutra
prkosi novom danu.

Jel' me voliš?

Pitat ću te jednom
kada budemo sami,
kada ljudi oko nas
budu glas u tami.

Pitat ću te jednom
kada blijeda lica
budu samo iluzija,
pratnja plaču žica.

Pitat ću te jednom
kada mrak se preda danu
i zauvijek u nepoznato
otjera tamu.

Pitat ću te jednom
dok me pogledom moliš.
Pitat ću te jednom:
Jel' me voliš?

Putnik

Putniče, čuješ li me?
Pozdravljamo istu luku.
Čuješ li me putniče?
U ovom mrtvom muku.
Putniče, vidiš li me?
Zbijenu u mrklom kutu.
Vidiš li me putniče?
Na istom smo putu.
Putniče, osjećaš li
snove zarobljene u nama?
Osjećaš li putniče
ili sam tu sama?
Putniče, znaš li me?
Daj mi neki znak.

Jedan pogled može biti
svijetlo što razbija mrak.

*"Ne teče rijeka, nego voda.
Kao što ne prolazi vrijeme nego mi."*

Ivo Andrić